Företagsekonomiska institutionen
EKONOMIHÖGSKOLAN
LUNDS UNIVERSITET

Examensarbete
Magisternivå FEKP01
Januari 2009

Akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen

– med fokus på akademiska experter i SOU 2008:80

Handledare
Kristina Artsberg

Författare
Madelene Abrahamsson
Sofia Madsen
Mikaela Sundvall

Tack!

Vi vill tacka alla respondenter som har ställt upp och bidragit
till vårt examensarbete;

Anders Bengtsson
Jan Bjuvberg
Axel Hilling
Sten Jönsson
Lars Möller
Peter Nilsson
Stellan Nilsson
Jan Södersten
Respondent X

Vi vill även tacka vår handledare Kristina Artsberg för givande handledning, uppmuntran och stöd under arbetets gång. Vi har uppskattat ditt gedigna engagemang.

Tack för Er hjälp!

Madelene Abrahamsson *Sofia Madsen* *Mikaela Sundvall*

Sammanfattning

Examensarbetets titel:	Akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen – med fokus på akademiska experter i SOU 2008:80
Seminariedatum:	16 januari 2009
Ämne/kurs:	FEKP01, Examensarbete magisternivå, 15 högskolepoäng
Författare:	Madelene Abrahamsson, Sofia Madsen och Mikaela Sundvall
Handledare:	Kristina Artsberg
Fem Nyckelord:	SOU 2008:80, sambandet mellan redovisning och beskattning, normbildning, akademiska experter, deltagande i normbildningsprocessen
Syfte:	Syftet med vårt examensarbete är att utreda akademiska experters inflytande i normbildningsprocessen med fokus på SOU 2008:80. Vidare syftar examensarbetet till att analysera varför endast ett fåtal akademiska experter deltar i normbildningsprocessen och undersöka bakomliggande faktorer till det låga deltagandet.
Metod:	Vi har främst använt oss av ett deduktivt tillvägagångssätt, men även induktivt i liten utsträckning. Vår metodansats har varit kvalitativ och vid intervjuförfarandet har vi använt öppna frågor.
Teoretiska perspektiv:	Vi har använt ett flertal olika studier rörande akademiska experters deltagande i normbildningsprocesser, vilka vi sedan har synkroniserat till sammanhängande texter. Dessa är uppdelade i olika teman, så som akademiska experters deltagande, motivationsfaktorer och deras bidragande roll.
Empiri:	Intervjuerna har genomförts med tre personer från utredningsgruppen i SOU 2008:80, samt sex akademiska experter som har kunskap inom redovisning, beskattning och normbildning.
Slutsatser:	Vi har kommit fram till att få akademiska experter deltar i normbildningsprocessen och att deras påverkan är begränsad. Detta beror främst på tidsbrist, att det inte är meriterande att delta, att de akademiska experterna inte har blivit tillfrågade och att endast ett fåtal har forskat inom ämnesområdet.

Abstract

Title:	The participation of academic experts in the standard setting process – with focus on academic experts in SOU 2008:80
Seminar date:	January 16th, 2009
Course:	Master thesis in business administration, 15 University Credits (15 ECTS) major accounting
Authors:	Madelene Abrahamsson, Sofia Madsen och Mikaela Sundvall
Advisor:	Kristina Artsberg
Five key words:	SOU 2008:80, the link between accounting and taxes, policy makers, academic experts, participation in the standard setting process
Purpose:	The aim of this essay is to examine academic experts' influence on the standard setting process with focus on SOU 2008:80. We will also investigate why only a few academic experts take part in the standard setting process and for what reasons the number of participants is low
Methodology:	We have mainly used a deductive method, but to a certain degree also an inductive. Our aim has been qualitative and we have used open questions during the interviews.
Theoretical perspectives:	We have used a number of different studies that deal with the participation of academic experts in the standard setting process, which we then have rewritten into coherent texts. These texts are divided according to themes, such as the participation of academic experts, factors of motivation and their contributing role.
Empirical foundation:	Three investigators from the survey group in SOU 2008:80 have been interviewed, along with six academic experts with knowledge within the fields of accounting, taxation and the standard setting process.
Conclusions:	We have concluded that the few academic experts that participate in the standard setting process have limited influence. This is mostly due to a limitation of time, to the fact that it is not considered an additional qualification to participate, to the fact that the academic experts have not been asked to take part as well as to the fact that only a few have done research within this area.

Begreppsdefinitioner

Akademiska experter:	Personer som är/har varit verksamma inom den akademiska världen och med en högre utbildning än fyra år inom högskolan/universitetet. Benämns även som professorer, då akademiska experter benämns professorer i SOU 2008:80.
Normbildning:	Processen som genomförs då lagstiftning och stiftandet av alla sorter av föreskrifter i regeringsformens mening utformas.
Normgivning:	Är ett konstitutionellt begrepp vilket omfattar mer än endast lagstiftning, då det täcker stiftandet av alla sorters föreskrifter i regeringsformens mening.
Praktiker:	Personer som är verksamma i näringslivet.
Respondenter:	Är samtliga nio intervjupersoner.
Sambandet:	Sambandet mellan redovisning och beskattning.
Universitet:	Innebär både universitet och högskolor.

Förkortningslista

AAA	American Accounting Association
BFN:	Bokföringsnämnden
FAR SRS:	Branschorganisationen för revisorer och rådgivare.
FASB:	Financial Accounting Standards Board
IL:	Inkomstskattelagen
RR	Redovisningsrådet
SOU:	Statens Offentliga Utredningar

Innehållsförteckning

1. Inledning 1
1.1 Bakgrund 1
1.2 Problemdiskussion 4
1.3 Problemformulering 6
1.4 Syfte 6
1.5 Positionering 6
1.6 Avgränsning 7
1.7 Examensarbetets fortsatta disposition 8

2. Metod 9
2.1 Inledning 9
2.2 Deduktivt arbetssätt 9
2.3 Val av undersökningsmetod 10
2.3.1 Kvalitativ metod 10
2.4 Urval av respondenter 11
2.4.1 Utredare 11
2.4.2 Akademiska experter 12
2.4.3 Intervjuförfarandet 13
2.5 Datainsamling 14
2.5.1 Primärdata 15
2.5.2 Litteraturstudie 16
2.6 Källkritik 17

3. Teoretiska resonemang 19
3.1 Deltagandet av akademiska experter i normbildningsprocessen 19
3.2 Motivationsfaktorer för att delta i normbildnings-processen 21
3.3 Akademiska experters bidrag i normbildnings-processen 22
3.3.1 Akademiska experters bidragande roll 22
3.3.2 Akademiska experters forskningsrapporter och dess egenskaper 23
3.4 Akademiska experters gehör 24
3.5 Normbildningsprocessen i Sverige 25

4. Empiri 27
4.1 Intervjuer med utredningsgruppen i SOU 2008:80 27
4.1.1 Anders Bengtsson 27
4.1.2 Lars Möller 29
4.1.3 Peter Nilsson 30
4.2 Intervjuer med akademiska experter 32
4.2.1 Jan Bjuvberg 32
4.2.2 Axel Hilling 35
4.2.3 Sten Jönsson 37
4.2.4 Stellan Nilsson 40
4.2.5 Jan Södersten 42
4.2.6 Respondent X 44

5. Analys 47
5.1 Akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen 47
5.1.1 Deltagandet i utredningar 47
5.1.2 Deltagandet i SOU 2008:80 51
5.2 Faktorer som motiverar akademiska experter att delta i normbildningsprocessen 53
5.3 Akademiska experters bidrag i normbildnings-processen 54
5.3.1 Bidragande roll 54
5.3.2 Forskningsrapporternas egenskaper 59
5.4 Svar som inte har anknytning till resonemangen 61

6. Slutsatser 62
6.1 Slutsatser 62
6.1.1 Vilka är anledningarna till att endast ett fåtal akademiska experter deltar i normbildningsprocessen samt SOU 2008:80 och vilka åtgärder finns det för att öka antalet deltagande? 62
6.1.2 Vilka är de bakomliggande faktorerna till akademiska experters deltagande? 63
6.1.3 Faktorer som engagerar akademiska experter att bidra till normbildningsprocessen och SOU 2008:80? 64
6.1.4 Övriga slutsatser 65
6.2 Fortsatt forskning 65

Källförteckning 67

Appendix 70
Bilaga 1 – Tillfrågade intervjupersoner 70
Bilaga 2 – Utredningsgruppen i SOU 2008:80 71
Bilaga 3 – Intervjuformulär till utredningsgruppen 73
Bilaga 4 – Intervjuformulär till akademiska experter 75

1. Inledning

I examensarbetets första kapitel kommer bakgrunden till arbetet att behandlas, därefter följer en problemdiskussion som mynnar ut i vår problemformulering och syftet med examensarbetet presenteras. Avslutningsvis framställs positionering och avgränsning samt fortsatt disposition.

1.1 Bakgrund

Redan 1928 skapades grunden till att redovisningsprinciper var tvungna att följas, så länge det inte fanns några specifika regler i skattelagen[1]. Tillvägagångssättet benämns det materiella sambandet och gäller än idag då det är god redovisningssed som styr företagens beskattningstidpunkt, under förutsättning att inget annat anges i Inkomstskattelagen (IL).[2] I praktiken innebär detta att olika poster behandlas på liknande sätt och värderas likadant i både redovisning och beskattning. Företagen utgår med andra ord från sin bokföring då de beräknar de skattemässiga inkomsterna. Det materiella sambandet kallas även för det kopplade området.[3]

Sambandet mellan redovisning och beskattning har sedan det uppkom i Sverige varit olika starkt, men det har således alltid varit ett materiellt samband[4]. En diskussion har under de senaste 40 åren förts huruvida det materiella sambandet ska upphöra och en frikoppling av reglerna ska införas[5]. Staten har gjort olika utredningar angående en frikoppling sedan 1990-talet[6]. Frikoppling är motsatsen till det kopplade området. I detta fall innebär frikoppling att det materiella sambandet avskaffas och ersätts med ett formellt samband. Formellt samband

[1] Artsberg, K, *A tax administration's choice of accounting* principles (2008)
[2] http://www.regeringen.se/sb/d/10044/a/111260 2008-11-05
[3] *Beskattningstidpunkten för näringsverksamhet SOU 2008:80*
[4] Artsberg, K, *The link between commercial accounting and* tax *accounting in Sweden* (1996)
[5] Ibid
[6] Tidström, G, Hesselman, A, *Beskattningen* - Ska den utgå från god redovisningssed? (1991)

råder om det finns särskilda skatteregler, vilka anger när en intäkt ska tas upp i redovisningen eller en kostnad dras av samt hur posten ska värderas. Det är således ett tvång för avdragsrätt att posterna hanteras likadant i redovisningen. Med andra ord är det skattereglerna som styr redovisningen.[7]

I november 2004 påbörjades ännu en utredning angående sambandet mellan redovisning och beskattning, vilken nu mynnat ut i Beskattningstidpunkten för näringsverksamhet; SOU 2008:80. Utredningen fick i uppgift att utreda hur sambandet skulle se ut i framtiden samt att föreslå skatteregler. Utifrån utformandet av dagens system, bedömde utredningsgruppen att det var problematiskt att lösa de problem som fanns. Därmed ansåg de att det materiella sambandet mellan redovisning och beskattning borde avskaffas och att det istället ska finnas specifika periodiseringsregler i IL.[8] Detta innebär att skattereglerna kommer att styra periodiseringsreglerna för skatt samt att nya regler angående beskattningstidpunkten tillkommer där hänvisningen till räkenskaperna tas bort.[9]

Dagens normbildningsstruktur för redovisning bildades i och med Redovisningsrådets (RR) uppkomst 1989, anledningen var att en tydligare struktur skulle skapas samt att en internationell anpassning skulle göras. Dessförinnan utgjorde FAR en större roll genom att de skrev redovisningsrekommendationer.[10] Normbildningsmodellen omfattar ekonomiska, tekniska samt sociala faktorer och dess fokus grundar sig på att det finns ett existerande redovisningsproblem. I processen deltar olika aktörer som genom argumentation för fram förslag till lösningar på problemet.[11] Aktörer som medverkat i SOU 2008:80 är bland annat rättsliga experter, redovisnings- och skatteexperter, olika ämnesråd och professorer[12]. Ett kollektivt beslut tas sedan och i de flesta fall leder det till normgivning[13].

Över tiden har akademiska experters inflytande och roll i normbildningen varierat i olika länder, i Tyskland och Skottland har de haft ett stort inflytande medan det har varit lågt i England. I Skottland är det dock svårt att avgöra huruvida akademiska experter deltar i normbildningen på grund av att det ger dem en social status eller om de vill bidra med

[7] *Beskattningstidpunkten för näringsverksamhet SOU 2008:80*
[8] Nilsson, P, *Sambandet mellan redovisning och beskattning avskaffas* (2008)
[9] FAR SRS INFO 229 *Betänkande om sambandet mellan redovisning och beskattning* (2008)
[10] Nilsson, S, *Redovisningens normer och normbildare* (2005)
[11] Artsberg, K, *Redovisningsteori- policy och –praxis* (2005)
[12] *Beskattningstidpunkten för näringsverksamhet SOU 2008:80*
[13] Artsberg, K, *Redovisningsteori- policy och –praxis* (2005)

forskning. Om akademiska experter endast har en formell roll är det svårt att avgöra hur mycket de påverkar det slutgiltiga resultatet. Akademiska experter oavsett land, har olika roller i normbildningsprocessens steg. Redan 1895 ifrågasatte det amerikanska och tyska samhället om redovisning var ett ämne som akademin skulle behandla, men senare växte den tyska företagsvärlden samman med den akademiska. 1931 var akademiska experter den främsta gruppen som influerade redovisningslagarna i Tyskland, medan England försökte minska akademiska experters inflytande. Schmalenbach, en välkänd akademisk expert i Tyskland under denna tid, skapade en länk mellan utbildning, forskning och praktiker. Denna länk finns än i dag. Med andra ord hade akademiska experter ett stort inflytande i Tyskland. Fram till 1947 var lärarna på universiteten i England endast delvis aktiva inom den akademiska världen, anledningen berodde på att redovisningsprofessionen redan var etablerad. Teorin och redovisningspraktikerna var dock aldrig nära varandra, till skillnad från Tyskland där dessa var nära sammanknutna. Akademiska experters inflytande har delvis berott på kulturella skillnader vilket nämns ovan och även avgjort det inflytande som de har haft vid normbildningen.[14] I Italien var relationen mellan redovisningsteori och praktik nära och varaktigt, detta kunde ses i deras normbildningsprocess under 1930-talet fram till 1970-talet. Teori och praktik började allt mer att skilja sig åt från 1970-talet och framåt då behoven utvecklades åt olika håll.[15] Numera är tyska akademiska experter mer engagerade i normbildningen jämfört med sina engelska och italienska kollegor.[16]

Akademiska experter har länge kunnat påverka redovisningen i Sverige. Två av de första ledande akademiska redovisningsexperterna i Sverige var Oscar Sillén[17] och Nils Västhagen[18]. De bidrog till att konjunkturutjämningsprincipen utvecklades då deras resonemang hade inverkan på redovisningsreglerna under 1940-talet.[19] Trots detta är akademiska experter inte särskilt delaktiga i normbildningsprocessen, till skillnad från andra aktörer så som praktiker. Däremot kan en trend i USA urskiljas mellan åren 1974 och 2000, att akademiska experters involvering i normbildningsprocessen har ökat men deltagandet är än i dag lågt.[20]

---

[14] Power, M, *Academics in the accounting policy process. England and Germany compared* (1997)
[15] Zambon, S, *Accounting theory and accounting practise as loosely coupled markets: an Italian perspective* (1992)
[16] Power, M, *Academics in the accounting policy process. England and Germany compared* (1997)
[17] Artsberg, K, *Redovisningsteori- policy och –praxis* (2005)
[18] www.ne.se, sökord: Nils Västhagen
[19] Artsberg, K, *The link between commercial accounting and tax accounting in Sweden* (1996)
[20] George, N, *The Participation of Academics in the Standard-Setting Process of the Financial Accounting Standards Board* (2004)

1.2 Problemdiskussion

Idag föreligger en oenighet mellan skatterätten och civilrätten då det gäller sambandet mellan redovisning och beskattning. Som ovan nämnts har diskussionen om frikoppling pågått i cirka 40 år utan att det materiella sambandet har tagits bort. Hur kommer det sig att riksdagen inte löst problemet med sambandet tidigare? Ska den långa traditionen om koppling mellan redovisning och beskattning verkligen brytas? Denna diskussion förde in oss på normbildningen och varför så få akademiska experter är delaktiga i normbildningsprocessen. Vilka aktörer har haft störst inflytande? Vilka är remissinstanserna? Hur mycket baseras de olika ställningstagandena på empirisk fakta?

Redovisningsregler utvecklas på liknande sätt som annan lagstiftning och normbildning, det beaktas vad som är teoretiskt grundläggande samt vad som är praktiskt möjligt att genomföra. Vid redovisningsnormbildning väger redovisningsprofessionens åsikter relativt tungt. Professionen ser till viss del på olika teorier, och drar nytta av dessa, men sedan utgår de från vad som är praktiskt användbart.[21] Utifrån detta frågar vi oss hur viktiga akademiska experters åsikter och kunskaper egentligen är? I SOU 2008:80 har endast två akademiska experter deltagit i arbetet med slutbetänkandet, sedan har ytterligare två akademiska experter uttalat sig om utredningens innehåll. Detta till skillnad från hela utredningen som har bestått av ett 30-tal andra aktörer.[22] Dessutom är det endast tre universitet som är remissinstanser Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Företagsekonomiska institutionen vid Lunds Universitet samt Handelshögskolan i Stockholm.[23] Om normbildningen utgår ifrån både teorier och vad som är praktiskt genomförbart, menar vi att akademiska experters kunskap borde väga lika tungt som övriga aktörers kunskap och det som aktörerna anser är praktiskt genomförbart. Är det så i dagens normbildning?

Akademiska experter är i de flesta fall politiskt oberoende och behöver inte värna om andra bakomliggande organisationers intressen. Detta gör att akademiska experter har en unik position som aktörer vid normbildningsprocessen.[24] Akademiska experter anses väldigt kunniga inom sitt område då de oftast baserar sina svar på empiriska studier. Besitter de

[21] Artsberg, K, *Redovisningsteori- policy och –praxis* (2005)
[22] *Beskattningstidpunkten för näringsverksamhet SOU 2008:80*
[23] Enligt brev från departementet
[24] George, N, *The Participation of Academics in the Standard-Setting Process of the Financial Accounting Standards Board* (2004)

övriga aktörerna lika mycket kunskap inom samma område? Majoriteten av dem som medverkar i utredningen, samt är involverade som remissinstanser, är praktiker. Utifrån våra egna erfarenheter företräder praktiker många gånger ett minoritetsintresse. Är praktikerna lika politiskt oberoende som akademiska experter? Akademiska experter brukar, enligt våra upplevelser, utmärka sig genom att säga sanningen utan att ta hänsyn till vem de gynnar eller missgynnar. Praktiker kan känna sig tvungna, på grund av minoritetsintresset, att vinkla sina åsikter så att de passar minoriteten.

Om akademiska experters position är unik, varför är inte fler akademiska experter med i utredningen och varför rådfrågar inte SOU 2008:80 fler professorer genom universiteten som remissinstanser? Financial Accounting Standards Board (FASB) har uttryckligen yttrat att det finns ett behov av ett högre deltagande av akademiska experter vid normbildning[25]. Om detta föreligger beror det låga deltagandet då på egen motvilja att delta eller ges inga möjligheter från Statens Offentliga Utredningar? Om möjligheter ges varför uttalar akademiska experter sig inte mer än vad de gör idag i normbildningsprocessen? Vi började diskutera en artikel skriven av McLeay et al, där han speglar att det är svårt för akademiska experter att få genomslagskraft angående sina åsikter och förslag. Kan detta vara en orsak till bristen på medverkan? Akademiska experter är tillåtna att yttra sig och bidra med kunskap, men det är inte ofta det leder till ett resultat. McLeay et al menade på att om deras förslag skulle sammanfalla med intressenters åsikter, är det lättare för akademiska experter att göra sin röst hörd och få genomslagskraft.[26] För att forskningsrapporter från akademiska experter ska kunna användas måste de vara förståeliga för normbildarna. En anledning till att akademiska experters rapporter inte beaktas vid framtagningen av en norm kan bero på att det ibland tar för lång tid för normbildarna att sätta sig in i rapporternas slutsatser.[27] Om det tar tid för normbildarna att förstå dessa rapporter varför finns inte fler akademiska experter med som aktörer i normbildningsprocessen från början? Kan det vara så att utredningsgrupperna finner akademiska experters forskningsrapporter för komplexa och svåra att tyda?

[25] George, N, *The Participation of Academics in the Standard-Setting Process of the Financial Accounting Standards Board* (2004)
[26] McLeay, S, et al, *Constituent lobbying and its impact on the development of financial reporting regulations: Evidence from Germany* (2000)
[27] Schipper, K, *Academic accounting research and the standard setting process* (1994)

1.3 Problemformulering

Mot bakgrunden av ovanstående problemdiskussion om normbildningsprocessen och det låga antalet deltagande av akademiska experter i normbildningsprocessen, har vi kommit fram till följande frågeställningar:

- *Vilka är anledningarna till att endast ett fåtal akademiska experter deltar i normbildningsprocessen och SOU 2008:80?*
- *Vilka är de bakomliggande faktorerna till akademiska experters deltagande?*
- *På vilket sätt bidrar akademiska experter i normbildningsprocessen och SOU 2008:80?*

1.4 Syfte

Syftet med vårt examensarbete är att utreda akademiska experters inflytande i normbildningsprocessen med fokus på SOU 2008:80. Vidare syftar examensarbetet till att analysera varför endast ett fåtal akademiska experter deltar i normbildningsprocessen och undersöka bakomliggande faktorer till det låga deltagandet.

1.5 Positionering

Många studier har gjorts gällande sambandet mellan redovisning och beskattning. Det har bland annat behandlats huruvida en frikoppling kommer att påverka årsredovisningarna, hur praktiker ser på sambandet och varför inga förändringar har gjorts. Studier har även belyst hur sambandet påverkats internationellt. Dessa studier har dock gjorts innan SOU 2008:80 offentliggjordes och ingen av dem belyser akademiska experters roll i denna. Vi anser därför att vårt examensarbete är av yttersta vikt. Arbetet är även essentiellt då det behandlar akademiska experters allmänna deltagande i normbildningsprocessen rörande redovisning och beskattning. Inga tidigare svenska studier har berört detta område. Vi vill därför fylla gapet och bidra med ny forskning.

1.6 Avgränsning

Examensarbetet kommer att beröra sambandet mellan redovisning och beskattning i Sverige, vissa internationella aspekter kommer enbart att beröras på ytan. Vi har valt att endast undersöka akademiska experters åsikter samt åsikter från personer i utredningsgruppen till SOU 2008:80. Då vi skriver om normbildningsprocessen beaktar vi endast områden inom redovisning och beskattning, således inte normbildningsprocessen i allmänhet.

1.7 Examensarbetets fortsatta disposition

Kapitel 2 Metod

I metodkapitlet beskriver vi hur vi går tillväga i vårt examensarbete. Vi skildrar vilka metodansatser vi har valt att använda, datainsamlingsmetod samt vilka respondenter som är aktuella och varför. Avslutningsvis har vi kritiskt granskat den data och litteratur som vi har använt oss av.

Kapitel 3 Teoretiska resonemang

I kapitlet behandlas olika resonemang ifrån tidigare studier. Dessa berör bland annat akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen, motivationsfaktorer och hur akademiska experter kan bli uppmärksammade i normbildningsprocessen.

Kapitel 4 Empiri

I detta kapitel presenteras vad respondenterna anser om akademiska experters roll i normbildningsprocessen samt SOU 2008:80. Först framställs svaren från intervjupersonerna i utredningsgruppen, därefter följer de akademiska experternas svar.

Kapitel 5 Analys

I analyskapitlet har vi valt att följa strukturen i det teoretiska resonemanget, således kommer först en diskussion kring akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen och i SOU 2008:80. Därefter analyseras motivationsfaktorer, akademiska experters bidragande roll samt forskningsrapporternas egenskaper.

Kapitel 6 Slutsatser

I examensarbetets avslutande kapitel besvaras frågeställningarna som tas upp i problemformuleringen och slutsatser formulerats utifrån analysen. Därefter föreslås intressanta områden för vidare forskning.

2. Metod

I metodkapitlet beskriver vi hur vi går tillväga i vårt examensarbete. Vi skildrar vilka metodansatser vi har valt att använda, datainsamlingsmetod samt vilka respondenter som är aktuella. Avslutningsvis har vi kritiskt granskat den data och litteratur som vi har använt oss av.

2.1 Inledning

Syftet med vårt examensarbete är att utreda akademiska experters inflytande i normbildningsprocessen med fokus på SOU 2008:80. Vidare syftar examensarbetet till att analysera varför endast ett fåtal akademiska experter deltar i normbildningsprocessen och undersöka bakomliggande faktorer till det låga deltagandet. Under arbetets gång har vi funnit diverse undersökningar och därefter sammanställt dessa till teoretiska resonemang. Utifrån resonemangen och respondenternas svar har vi kunnat besvara problemformuleringen samt uppfylla syftet.

2.2 Deduktivt arbetssätt

I vårt examensarbete har vi huvudsakligen använt oss av det deduktiva arbetssättet, vilket innebär att vi har utgått ifrån teorin för att testa empirin[28]. Ändamålet med examensarbetet har varit att utreda hur stort deltagande akademiska experter har i normbildningsprocessen med

[28] Jacobsen, D, *Vad, hur och varför?* (2002)

fokus på SOU 2008:80, men även hur deras bidragande roll ser ut. Vi började med att undersöka en mängd litteratur, därefter läste vi och skapade oss en förståelse av ämnet, slutligen fann vi teorier som passade vårt examensarbete. Vi valde att undersöka varför inte fler akademiska experter har deltagit i normbildningsprocessen och bakomliggande faktorer till detta. Därefter skapade vi en intervjuguide utifrån de lämpliga teorierna som vi funnit i litteraturen. Det induktiva arbetssättet är motsatsen till det deduktiva, vilket innebär att studien utgår från empiri och sen skapas en teori[29]. Det induktiva arbetssättet har vi till viss del använt, dock har det inte varit vårt huvudsakliga arbetssätt. Under intervjuerna fick vi vissa svar som vi inte räknat med att få det vill säga vi hade inga teorier till grund för dessa. Det är således därför vårt examensarbete har bestått av både det deduktiva och det induktiva arbetssättet. Dock såg vi de induktiva svaren som väldigt intressanta och därför har vi valt att inte plocka bort dem utan belyst, men inte bearbetat, dem i analysen.

2.3 Val av undersökningsmetod

2.3.1 Kvalitativ metod

Utifrån problemformuleringen och syftet har vi använt oss av den kvalitativa metoden. Vi har inte gjort en framställning i form av statistik, det vill säga procent, antal anställda och så vidare. Istället har vi gjort en framställning i form av ord, det vill säga uppfattningar och tolkningar av normbildningen i SOU 2008:80[30]. Vi har valt denna metod då vi ville nå ett djup och skapa oss en bättre förståelse för de områden som vi har valt att utreda[31]. För att samla in empiri har vi gjort personliga intervjuer med akademiska experter och personer som ingick i SOU 2008:80: s utredningsgrupp. Således har vi uppnått en djupare och bättre förståelse om deras åsikter rörande normbildning mer generellt och av SOU 2008:80. En anledning till att vi har valt bort den kvantitativa metoden är att den inte utgår ifrån vad varje

[29] Jacobsen, D, *Vad, hur och varför?* (2002)
[30] Ibid
[31] Ibid

respektive intervju kommer fram till, utan den är en sammanslagning av alla intervjuer det vill säga ett slags medelvärde eller en frekvensmetod[32].

Det positiva med den kvalitativa metoden var att vi inte behövde ha en fastställd intervjuguide, utan om behovet fanns kunde vi lägga till eller ta bort frågor under intervjuns gång[33]. Detta såg vi som en stor fördel under intervjuerna, eftersom vi har gjort personliga intervjuer med alla akademiska experter samt personerna i SOU 2008:80: s utredningsgrupp. Vi har kunnat korrigera intervjuguiden för att få ut bästa möjliga svar från varje intervju, i de fall det har varit svårt att få utförliga svar har detta varit hjälpsamt. Under arbetets gång har vi gjort ett avvägande när det gäller svaren på fråga 3.3 i intervjuformuläret till akademiska experter. Vi har valt att inte analysera svaren till den frågan på grund av att den inte längre berör vårt ämne i examensarbetet, utan vårt arbete riktar in sig på akademiska experters roll i normbildningsprocessen. Därmed anser vi att denna fråga inte ger något mervärde till vårt examensarbete. Dock anser vi att frågan är av intressant art, men på grund av tidsbrist har vi inte haft möjlighet att framställa den rättvist. Nackdelen som vi har upplevt med den kvalitativa metoden är att den är tidskrävande och att vi inte får ta del av den stora massans åsikter, utan endast ett fåtals. För att uppnå vårt syfte ansåg vi dock att vi var tvungna att välja denna metod och intervjua ett antal akademiska experter och personer från utredningsgruppen.

2.4 Urval av respondenter

2.4.1 Utredare

Vårt examensarbete grundar sig på normbildningsprocessen av SOU 2008:80, därför har vi valt att intervjua personer som har haft större insikt i utredningen och även suttit med i den. Detta har vi sett som något positivt då vi har kunnat ställa frågor till dem om hur normbildningsprocessen har gått till under arbetets gång. Vi har således kunnat ta reda på hur

[32] Jacobsen, D, *Vad, hur och varför*? (2002)
[33] Ibid

mycket hänsyn som har tagits till akademiska experters forskningsrapporter samt andra debattinlägg angående sambandet mellan redovisning och beskattning. Vi tog kontakt med ett antal personer från utredningsgruppen men det var endast tre stycken som ville ställa upp på en intervju. Bertil Wiman och Rolf Bohlin tackade nej, skulle dessa ha ställt upp på en intervju är vi medvetna om att resultatet eventuellt skulle ha blivit annorlunda, då fler åsikter hade kunnat tas i beaktande.

2.4.2 Akademiska experter

Utifrån problemdiskussionen, i kapitel 1, kom vi fram till att vi skulle grunda större delen av examensarbetet på intervjuer med akademiska experter. Vid beslutet om vilka akademiska experter som skulle intervjuas undersökte vi först vilka akademiska experter som satt med i utredningen av SOU 2008:80. Därefter hade vi och vår handledare en diskussion angående vilka akademiska experter som skulle vara möjliga intervjukandidater, då vi ville intervjua akademiska experter inom redovisnings- och beskattningsområdet. Därefter valde vi ut vilka av dessa vi ville intervjua. Denna urvalsmetod kallas snöbollsurval[34].

För att undersöka om det fanns fler akademiska experter att intervjua sökte vi igenom tidskrifterna Balans, Skattenytt, Redovisningskonsulten samt Svensk Skattetidning. Vi ville ta reda på om det fanns ytterligare akademiska experter som var insatta i ämnet. Tyvärr fann vi inte många fler som var lämpliga. Anledningen till att vi har valt akademiska experter är flera. I problemdiskussionen nämndes flera anledningar, bland annat att de är mer politiskt oberoende. Vi anser att akademiska experters åsikter är viktiga för utvecklingen då de i regel är kompetenta, nyfikna och många gånger experter inom ett specifikt område. Vi bestämde att vi ville intervjua ett flertal olika akademiska experter, se bilaga 1, endast sex stycken av dessa hade möjlighet att medverka i en intervju. De sex som valde att medverka var jurister, företagsekonomer och nationalekonomer. Dessa akademiska experter har alla varit delaktiga i debatten rörande sambandet mellan redovisning och beskattning. Därmed ansåg vi det intressant att intervjua dessa och se hur mycket hänsyn utredningsgruppen tog till deras åsikter. Vi anser därmed att de valda akademiska experterna är representativa då alla har varit delaktiga i debatten.

[34] Bryman, A, Bell, E, *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (2005)

Vi valde att betrakta Jan Södersten som en akademisk expert i vårt examensarbete och inte som en person i utredningsgruppen, då han hoppade av SOU 2008:80 i ett tidigt skede. Hans position i utredningen av SOU 2008:80 var dock akademisk expert. Att han även har god insikt om hur Statens Offentliga Utredningar går till, såg vi som en fördel. Peter Nilsson intervjuade vi i form av en person från utredningsgruppen och inte akademisk expert, eftersom han håller på att skriva sin doktorsavhandling och därmed inte definieras som en akademisk expert än. Hans position i utredningen av SOU 2008:80 var skattejuristexpert. Vi övervägde även att intervjua Kristina Artsberg då hon har stor kunskap inom området, men vi valde att inte göra det. Detta val grundades på att hon är vår handledare och således har presenterat artiklar för oss. Vi anser att en intervju med henne skulle leda till att hennes åsikter skulle få en alltför stor tyngd i vårt arbete.

2.4.3 Intervjuförfarandet

Vi har utfört personliga intervjuer i form av både besöks- och telefonintervjuer med respondenterna. Vi valde båda intervjutyperna på grund av att vi inte hade möjlighet att besöka alla då vissa är verksamma i städer som Umeå, Göteborg och Stockholm. Detta val gjordes på grund av tidsbrist samt avstånden. Trots detta val anser vi att vi har fått bra svar. Vi är väl medvetna om att ifall fler personliga intervjuer hade gjorts, i form av besöksintervjuer, hade vi eventuellt kunnat få bättre svar men detta är således inte säkert. En nackdel med telefonintervjuer kan vara att vi inte kan spegla intervjupersonens reaktioner, i form av miner och gester, på de olika frågorna. Vi har även gjort en intervju via e-mail. Då denna intervju gav ofullständiga svar ansåg vi att dessa var oanvändbara och har därför valt att inte ta med den i examensarbetet.

En första kontakt med intervjupersonerna togs antingen via e-mail eller via telefon. I de e-mail vi skickade ut nämnde vi syftet samt anledningen till varför vi valt just denne som intervjuperson. Samma procedur genomgicks när vi tog kontakt via telefon. Vi började med att skicka e-mail men då vi fick upprepande svar att intervjupersonen i fråga inte hade möjlighet att ställa upp, ringde vi istället till resterande intervjupersoner. Anledningar till att vissa tackade nej var att de var pensionärer, hade inte tillräckligt med tid eller var inte tillräckligt insatta i ämnet. Efter många samtal fick vi ett antal positiva svar. Vi bestämde

gemensamt en dag och tid som passade både intervjupersonen och oss. Eftersom vi har valt att intervjua både personer från utredningsgruppen och akademiska experter i examensarbetet har vi använt oss av två olika intervjuformulär. Detta ledde till mer givande svar eftersom vi kunde ställa mer specifika frågor till de två olika intervjugrupperna.

Efter att dag och tid hade bestämts skickades intervjuformuläret ut till dem som önskade det. Alla intervjuer genomfördes med hjälp av en högtalartelefon, så att alla författarna till arbetet kunde lyssna. Vi har även spelat in intervjuerna och därefter lyssnat igenom dem samt sammanställt dem. Under intervjun var det en av oss som intervjuade, medan resterande antecknade och kunde ställa följdfrågor om det ansågs behövligt. Vi ansåg att denna metod var den mest ultimata för metodvalet, eftersom samtliga författare kunde lyssna under själva intervjun, samt att vi kunde spela upp den igen efter att intervjun avslutats. Vi anser att vi inte har kunnat missförstå några viktiga åsikter som intervjupersonerna har haft, tack vare att intervjuerna spelats in och således har vi haft möjligheten att kunna lyssna på intervjun flera gånger om det har behövts. En nackdel med att spela in kan vara att vi har förlitat oss för mycket på det tekniska. Därför har en av oss antecknat det mest väsentliga, för att försäkra oss ifall att det skulle ha dykt upp några tekniska problem med inspelningen. Ytterligare ett problem kunde ha varit om ljudupptaget hade blivit dåligt. Lyckligtvis har inspelningarna gått bra. Den personliga intervjun gick till på samma sätt som telefonintervjuerna, det vill säga att den spelades in, lyssnades på än en gång och sedan sammanställdes.

2.5 Datainsamling

Olika datainsamlingsmetoder som kan användas är primär- och sekundärdata. Under arbetets gång har vi använt oss av endast primärdata[35]. Vi har även använt oss av litteraturstudier.

[35] Artsberg, K, *Redovisningsteori – policy och praxis* (2005)

2.5.1 Primärdata

Primärdata är den data som författaren samlar in för den aktuella situationen[36]. Det finns tre olika tillvägagångssätt på hur denne kan få tag i primärdata: intervjuer, observationer eller frågeformulär[37]. Inom externredovisningen används även dokument som primärdata, exempelvis lagdokument, förarbeten, rättsfall och andra normsamlingar[38]. Vi har valt att använda förarbeten och intervjuer vid insamlandet av primärdata. I examensarbetet har vi använt slutbetänkandet; Beskattningstidpunkten för näringsverksamhet, SOU 2008:80. Data från slutbetänkandet har varit en av utgångspunkterna för arbetet, då det var detta slutbetänkande som skapade vår nyfikenhet inom området.

Intervjuer har varit användbara då vi har kunnat ställa följdfrågor på vissa områden som blivit mindre klargjorda. Vi har således skapat oss en bredare förståelse för normbildningen i SOU 2008:80 och fått ett bättre djup i examensarbetet. Ytterligare en fördel har varit att bortfallet har minskat eftersom vi har kontaktat de akademiska experterna personligen och inte via massutskick. En nackdel med intervjuer är att det är kostsamt[39]. Trots att det är kostsamt, har vi använt oss av denna metod eftersom vi med enkäter eller observationer inte hade nått en djupare förståelse.

I intervjuguiden har vi använt oss av öppna frågor, vilket har lett till att vi har fått mer utvecklade svar än enbart ja eller nej[40]. Vi har sett detta som en fördel för att kunna uppnå vårt syfte. Det finns flera fördelar med öppna frågor, exempelvis kan frågorna besvaras med egna ord och intervjupersonerna behöver inte skriva ner något som de själva kanske anser som starka argument. Intervjupersonerna kan även tycka att det är lättare att prata om sina åsikter än att skriva ner dem svart på vitt, det är även mindre tidskrävande att prata fritt till skillnad från att formulera sig skriftligt. Ytterliggare en fördel är att vi inte har lett in intervjupersonerna i en specifik tankebana utan att de har fått tänka helt fritt. De fördelar vi har lyft fram anser vi är starka argument till varför vi har använt oss av öppna frågor. Vi ville nå ett djup i frågorna och detta var enklare då intervjupersonerna fick prata fritt. En nackdel med intervjuer som kräver öppna frågor kan vara att intervjupersonerna inte kan vara

[36] Artsberg, K, *Redovisningsteori – policy och praxis* (2005)
[37] Halvorsen, K, *Samhällsvetenskaplig metod* (1992)
[38] Artsberg, K, *Redovisningsteori – policy och praxis* (2005)
[39] Halvorsen, K, *Samhällsvetenskaplig metod* (1992)
[40] Bryman, A, Bell, E, *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (2005)

anonyma inför oss. Endast en av intervjupersonerna har valt att vara anonym i examensarbetet, denne valde detta på grund av att denne inte var verksam i den akademiska världen för tillfället. Denne kändes ändå aktuell som intervjuperson, då det inte var längesen denne lämnade den akademiska världen.

2.5.2 Litteraturstudie

För att få en större trovärdighet i vårt examensarbete har vi använt oss av tryckta källor vid sökandet av information. Vi har även sökt efter uppsatser och tidskrifter så som FARS SRS INFO, Balans med flera. Information har sökts från 1970-talet och fram till idag. När vi har sökt efter facklitteratur har vi använt en speciell sökmotor som finns på Lunds universitet, Lovisa. Vi har även använt olika stadsbibliotek för att hitta relevant litteratur. Vid sökandet efter andra uppsatser har vi använt oss av sökmotorn uppsatser.se. En av metodböckerna som vi har använt har i tidigare kurser varit vår kurslitteratur, de andra är väl använda metodböcker. Därför anser vi att de har hög tillförlitlighet och är av högsta relevans.

Under arbetets gång har vi gjort omfattande litteratursökningar, vi har sökt i sökmotorn Elin på databaserna ABI/INFORM Global och ABI/INFORM Trade & Industry. Vi har sökt på ord som: “academics”, “accounting taxation link”, “academics accounting and tax”, “professors” och “academic influence”. Tyvärr fann vi inte många vetenskapliga artiklar när vi använde dessa sökord, en av de vi hittade var ”A tax administration´s choice of accounting principles”. Slutligen kom vi på att vi skulle söka på ”academics” och ”standard setting” och då fann vi fem stycken givande vetenskapliga artiklar, vilka vi har använt i kapitlet där vi för det teoretiska resonemanget. När vi sökte efter historisk information rörande akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen använde vi databaserna ABI/INFORM Global, ABI/INFORM Trade & Industry, Emerald och JSTOR. Där sökte vi på orden ”academic standard setting historical” och ”academic standard setting history” utan att finna något användbart. Vi fick istället en referenslista från vår handledare där hon sökt i en databas som vi inte hade tillgång till. Utifrån den referenslistan fann vi ett par böcker och artiklar som vi hade nytta av.

2.6 Källkritik

Källkritik är att kritiskt granska den data som samlats in vilket gäller både primärdata samt litteraturundersökningarna.[41] Under arbetets gång, i metodkapitlet, har vi konsekvent diskuterat fördelar och nackdelar med de olika modellerna samt tillvägagångssätt som vi har valt att använda oss av.

Primärdata som vi har samlat in anser vi har hög tillförlitlighet då det är akademiska experter som har intervjuats. Ett problem som kunde ha minskat tillförlitligheten hos de akademiska experterna kunde ha varit om de inte hade haft rätt kunskap. Vi anser att de akademiska experterna har rätt kompetens och erfarenhet för att vi ska kunna lita på deras intervjusvar, eftersom intervjupersonerna har varit delaktiga i debatten rörande sambandet mellan redovisning och beskattning. Dock fanns det några som var tveksamma till sina kunskaper som akademiska experter, deras intervjuer har vi granskat mer kritiskt och ingående. Dokumentet, SOU 2008:80, som vi har använt oss av anser vi har hög trovärdighet då det deltar flera kompetenta personer i utredningar, alla är specialister inom områden som redovisning och beskattning. Dock har vi ändå ställt oss frågande till olika argument när vi har läst i SOU 2008:80.

Under arbetets gång har vi kritisk granskat litteraturen som vi har använt, då vi vet att informationen kan vara vinklad eller sakna viss väsentlig information. De böcker som vi har använt oss av anser vi besitter hög tillförlitlighet, dock är vi väl medvetna om att en teori som vi har använt oss av grundar sig på forskning från 1980-talet. Anledningen till att vi anser att denna teori ändå är av högsta relevant för vårt arbete, är att vi inte har funnit liknade undersökningar som har gjorts senare. Tidskrifterna som vi har använt i examensarbetet har vi granskat utförligare eftersom det är författarnas kunskap som vi grundar våra resonemang på.

Artiklarna som vi har använt har vi även granskat kritiskt. Ett antal böcker och artiklar är skrivna av vår handledare, dock har vi granskat även dessa böcker och artiklar källkritiskt. Anledningen till att vi använder dem överhuvudtaget beror på att vår handledare är en av de

[41] Halvorsen, K, *Samhällsvetenskaplig metod* (1992)

ledande experterna inom området. Vi är väl medvetna att om vi hade valt andra modeller samt tillvägagångssätt så hade resultatet av examensarbetet skilt sig från det nuvarande resultatet.

3. Teoretiska resonemang

I kapitlet behandlas olika resonemang ifrån tidigare studier. Dessa berör bland annat akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen, motivationsfaktorer och hur akademiska experter kan bli uppmärksammade i normbildningsprocessen.

3.1 Deltagandet av akademiska experter i normbildningsprocessen

Näringslivet och FASB har uttryckt att ett högre deltagande av akademiska experter i normbildningsprocessen är att önska. I olika vetenskapliga artiklar har akademiska experter och deras förhållande till normbildning studerats. Mezias och Chung samt Tandy och Wilburn konstaterar att akademiska experters medverkan i normbildningsprocessen är liten.[42] FASB vill engagera akademiska experter att delta genom att vara aktiva i utförandeprocessen av dess standarder. Tanken bakom FASB:s normbildning är att flera olika aktörer ska vara delaktiga i processen, så är inte fallet idag. De som signifikant dominerar och gör sina röster hörda idag är praktikerna.[43]

En studie har gjorts rörande deltagandet av akademiska experter i normbildningsprocessen. Den har utgått ifrån vetenskapliga artiklar publicerade från 1974 till 2000 i redovisnings- och finanstidskrifter, då har endast artiklar som relaterat till någon av FASB:s standarder beaktats. Studien grundar sig även på ”Comment letters” skrivna av akademiska experter under samma

[42] George, N, *The Participation of Academics in the Standard-Setting Process of the Financial Accounting Standards Board* (2004)
[43] Tandy, P, Wilburn, N, *The academic community’s participation in standard settin: Submission of comment letters on SFAS nos. 1-117* (1996)

tidsperiod, rörande ”Exposure Drafts” och ”Discussion Memorandums”, vilka FASB erhållit. Studien behandlar bland annat i vilken utsträckning akademiska experter har deltagit genom att skriva ”Comment letters” rörande ”Exposure Drafts” och ”Discussion Memorandums”. Således görs även en undersökning huruvida det är akademiska experter eller praktiker som främst publicerat artiklar rörande FASB:s standarder.[44]

Studien påvisade att av totalt 48 356 publicerade artiklar i redovisnings- och finanstidskrifter, relaterade till FASB:s ämnen, var endast 10 procent skrivna av akademiska experter. Det visade sig även att vissa standarder fått mer uppmärksamhet från akademiska experter än andra. Ämnesområdet som standarden behandlat har således varit avgörande för akademiska experters deltagande. Fler artiklar skrivna av akademiska experter har publicerats mellan åren 1988 och 2000, jämfört med åren 1974 fram till 1987. Av medeltalet artiklar publicerade i tidskrifter är 3,2 stycken skrivna av akademiska experter jämfört med 8,7 skrivna av praktiker. De flesta akademiska experter har endast skrivit en artikel vardera som relaterats till FASB: s standarder. Studien har dock inte påvisat huruvida de akademiska experternas argument påverkade den färdigställda standarden eller inte.[45]

En annan studie har undersökt i vilken utsträckning akademiska experter deltagit i FASB:s normbildningsprocess samt huruvida deltagandefrekvensen varierat mellan 1973 och 1992. Studien undersöker även om de akademiska experternas deltagande har påverkats av den pågående standardens omfång. Studien baseras på 148 dokument från 1973 till 1992. Dokumenten innehåller allt från ”Comment letters” och ”Exposure Drafts” till preliminära uttalanden och förslag, rörande FASB:s standarder nr 1-117. I studien har både aktiva och icke aktiva akademiska experter deltagit i normbildningsprocessen. Studien påvisar att av totalt 24 454 stycken ”Comment letters” som har mottagits bland de 148 dokumenten, är 2,7 procent skrivna av akademiska experter. 10 stycken av dokumenten innehåller åtminstone 15 stycken ”Comment letters” skrivna av akademiska experter. De fyra främsta dokumenten, som akademiska experter har deltagit i, behandlar ämnen som har en karaktär av finansiella rapporter och prisförändringar. Detta är ämnesområden som flertalet akademiska experter

[44] George, N, *The Participation of Academics in the Standard-Setting Process of the Financial Accounting Standards Board* (2004)
[45] Ibid

forskat inom och där många teoretiska debatter förekommit. Trots akademiska experters unika roll i normbildningsprocessen är antalet deltagande akademiska experter lågt.[46]

Genomsnittet av alla inlägg skrivna av akademiska experter har sjunkit från 5,1 procent mellan åren 1973 och 1977 till endast 0,3 procent under åren 1988-1992. En sjunkande trend kan således påvisas, men den är trots allt svag. Deltagandefrekvensen beror på den aktuella standardens omfång, detta är dock avgörande för både akademiska experters deltagande samt övriga aktörers deltagande i normbildningsprocessen. Det är således endast standardens omfång som främst avgör akademiska experters deltagande och inte ämnesområdet i själva standarden.[47]

3.2 Motivationsfaktorer för att delta i normbildnings-processen

Bakomliggande faktorer som uppmuntrat akademiska experterna att delta i normbildningsprocessen är olika. Faktorerna som påverkar är ett genuint intresse för ämnesområdet som standarden behandlat eller om de har forskat inom ämnesområdet och på så sätt känt att de har haft något att bidra med genom sin forskning. Faktorer till det låga deltagandet är bland andra att akademiska experters förväntningar om att kunna påverka utredningens slutgiltiga svar är låga. Andra faktorer är de bristfälliga belöningarna som ges från universiteten där de arbetar, men även tidsbrist, för få resurser och att normbildningsprocessen i sig är för politisk för att de ska vilja delta.[48]

[46] Tandy, P, Wilburn, N, *The academic community's participation in standard settin: Submission of comment letters on SFAS nos. 1-117* (1996)
[47] Ibid
[48] Ibid

3.3 Akademiska experters bidrag i normbildnings-processen

3.3.1 Akademiska experters bidragande roll

Akademiska experter bidrar med unika kompetenser till normbildningen, genom att kombinera objektiva analyser med noggranna empiriska undersökningar. Detta resulterar i statistiskt fullvärdiga slutsatser.[49] Forskarna menar även att akademiska experter, eftersom de är politiskt oberoende, har en unik roll som rådgivare vid normbildning. Vissa forskare hävdar att relevanta forskningsrapporter kan bidra till att influera normbildningen samt att deras kunskap är relevant oavsett om deras forskning är uppbyggd på kvantitativa analyser eller empiriskt grundad fakta. Avslutningsvis menar en forskare att akademiska experters forskning kan hjälpa normbildare att identifiera problemen inom olika ämnesområden och således resonemanget rörande ämnet. Akademiska experter kan sedan hjälpa till att underbygga problemlösningarna med empirisk fakta.[50]

En styrelseledamot i FASB menar att akademiska experters forskningsresurser och deras inställning till olika ämnesområden, som diskuteras inom FASB, är politiskt oberoende och på så vis kan vara värdefull i normbildningsprocessen. De kan agera som en oberoende rådgivare till skillnad från praktiska rådgivare som också deltar i normbildningsprocessen, då de praktiska rådgivarna ofta företräder ett minoritetsintresse. Akademiska experter har även en teoretisk förståelse för innebörden av FASB:s föreställningsram. Då standarderna ska appliceras utifrån en bred föreställningsram är det essentiellt att aktörerna i normbildningen förstår teorin bakom ramen.[51] Genom att vara aktiva i utförandeprocessen av FASB:s standarder kan akademiska experter påverka utgången, men även lyfta fram vissa ämnesområden som FASB ännu inte har beaktat.[52]

[49] Jonas G, Young, S, *Bridging the Gap:Who Can Bring a User Focus to Business Reporting* (1998)
[50] George, N, *The Participation of Academics in the Standard-Setting Process of the Financial Accounting Standards Board* (2004)
[51] Tandy, P, Wilburn, N, *The academic community's participation in standard settin: Submission of comment letters on SFAS nos. 1-117* (1996)
[52] Ibid

Akademiska experter är den enda grupp som kan fungera som en länk mellan användare och normbildare. Forskning kommer, liksom i det förflutna, att ge ett stort värde i framtiden. Normbildare bör därför utforma ett starkare samband med ledande universitet, där det bedrivs forskning på hög nivå. För att kunna tillämpa och använda det som akademiska experter kommer fram till i sina forskningsrapporter, måste normbildarna förstå forskningsrapporterna när de utformar standarderna.[53]

Näringslivet och FASB menar att forskningsrapporter skrivna av akademiska experter fokuserar på kvantitativa analyser och inte särskilt mycket på hur det är i praktiken. Trots detta menar FASB att de kan ha en konstruktiv inverkan, då FASB överväger och löser redovisningsproblem.[54]

3.3.2 Akademiska experters forskningsrapporter och dess egenskaper

Forskningen som bedrivs innan en utredning görs har fyra egenskaper. Dessa egenskaper innebär att relevant forskning kommer att framställas av en klar och lämplig rapport angående den aktuella frågan. Omedelbarhet, som är den första egenskapen, relaterar till lämpligheten av vad undersökningen kom fram till i normbildningsprocessen. När FASB behandlar ett ämne vill de att forskningen ska kunna kopplas direkt och omedelbart till ämnet. Innan normbildarna fattar ett beslut vill de ha informationen. För att problemet som ska lösas med hjälp av standarden ska kunna klargöras, måste informationen även vara starkt knuten till frågan. Akademiska forskare har en viss tendens att fokusera på ett brett problem inom ett visst segment eller aspekt. Många gånger kritiserar de också tidigare undersökningar, att undersöka en liten del av ett problem i en studie kan då vara svårt för forskare att göra. Vid ett normbildningsproblem är det därmed ganska osannolikt att undersökningsprojekt omfattar alla eller de flesta aspekter som problemområdet innebär.[55]

[53] Jonas G, Young, S, *Bridging the Gap: Who Can Bring a User Focus to Business Reporting?* (1998)
[54] George, N, *The Participation of Academics in the Standard-Setting Process of the Financial Accounting Standards Board* (2004)
[55] Skipper, K, *Academic Accounting Research and the Standard Setting Process* (1994)

Den andra egenskapen som uppmärksammas är en omfattande analys av den aktuella frågan och denna egenskap strider mot den första. En betydande grad av slutgiltighet eller frihet från lämplighet, tvetydighet och multipla tolkningar är den tredje egenskapen på forskning som är relevant för normbildarna. Slutgiltigheten om vilken standard som ska väljas ska inte jämställas med slutgiltigheten i forskningsresultaten. Det är inte akademiska forskares ansvar att dra slutsatser om standarder utan detta ansvar är normbildarnas. Forskare ska tillhandahålla bevis som kan tillämpas vid olika bedömningar som görs av normbildarna. Det finns däremot ingen anledning för akademiska forskare att göra sina egna överväganden subjektiva för att tillfredställa normbildarna. Bevis som normbildarna föredrar är rena och otvetydiga till skillnad från stridande och tvetydiga bevis. Det är svårt för normbildarna att samla ihop klara bevis att använda i fall att forskningsresultaten är tvetydiga och ofullständiga.[56]

I diskussioner förda med personer som är involverade i normgivningen indikeras det att frågor som berör förberedandet av implementeringen spelar en stor roll, då beslut tas av vilka redovisningsstandarder som ska användas. Några undersökningspersoner nämnde att normgivarna skulle vilja ha akademisk rådgivning huruvida beräkningen var rätt i en föreslagen standard och om det kunde göras till en rimlig kostnad. Den sista egenskapen för forskningen är att betoningen av svaret på den aktuella frågan blir korrekt.[57]

3.4 Akademiska experters gehör

För att skapa uppmärksamhet bör en person ha en plattform att stå på. En sådan plattform utvecklas genom att synas och det görs enklast genom att skriva diverse artiklar i fackpress eller genom arbete i olika arbetsgrupper så som Statens Offentliga Utredningar eller i FAR SRS: s kommitté. Dock anses det att en plattform inte alltid är tillräckligt att stå på utan det finns även andra områden det vill säga kvalitativa egenskaper. Teorin nämner ett par honnörsord som intresse, position och kompetens/kunskap, vilka anses viktiga.[58]

[56] Skipper, K, *Academic Accounting Research and the Standard Setting Process* (1994)
[57] Ibid
[58] Jönsson, S, *Eliten och normerna* (1985)

3.5 Normbildningsprocessen i Sverige

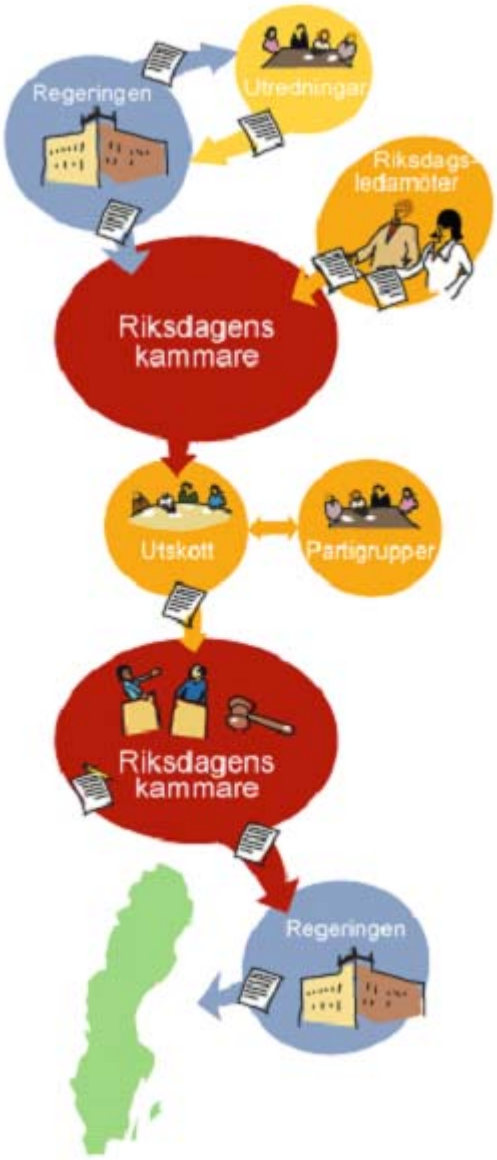

Bild 1: Modell över den svenska normbildningen

Källa: Riksdagens hemsida ”Från lag till förslag”

Om ett förslag från regeringen behöver utredas innan det lämnas till riksdagen, tillsätts en utredning. Denna består av olika personer till exempel experter, tjänstemän och politiker. Kommittédirektiven som regeringen lämnar till utredningsgruppen förklarar vilken fråga som ska utredas, problem som ska lösas samt när utredningen ska vara klar. När utredningen är klar lämnar utredningen sina förslag till regeringen i ett betänkande och publiceras därefter i samlingen Statens Offentliga Utredningar. Betänkandet som utredningen lämnar skickas därefter ut till berörda myndigheter, kommuner och organisationer för att undersöka vad de

tycker om förslagen. Detta kallas även för att skicka ut det på remiss och alla som vill har rätt att utrycka sina synpunkter på förslagen genom att lämna ett remissvar. Dessa ska i de flesta fall vara skriftliga och lämnas till regeringen efter omkring tre månader.[59]

Efter att utredningen har varit på remiss tar regeringen ställning till de förslag som har inkommit. Om de flesta remissvar är positiva till förslagen skrivs utredningens förslag ner i en proposition av regeringen. Lagrådet undersöker därefter lagtexterna så det inte finns några juridiska problem med texterna. Därefter skickas propositionen till riksdagen, där den förs in i ett register och skickas till kammaren som ger förslagen till utskotten i riksdagen. Varje utskott bearbetar sedan förslagen och tjänstemännen vid utskottets kansli skriver ett betänkande på vad utskotten tycker att kammaren ska besluta i ärendet. När kammaren har röstat om vilket beslut som ska tas, skickar riksdagen beslutet till regeringen som därefter verkställer riksdagens beslut. Regeringen ser till att den nya lagen publiceras i Svensk författningssamling.[60]

[59] www.riksdagen.se/templates/PageWFrame____4251.aspx
[60] Ibid

4. Empiri

I detta kapitel presenteras vad respondenterna anser om akademiska experters roll i normbildningsprocessen samt SOU 2008:80. Först föreställs svaren från intervjupersonerna i utredningsgruppen, därefter följer de akademiska experternas svar.

4.1 Intervjuer med utredningsgruppen i SOU 2008:80

4.1.1 Anders Bengtsson

Anders Bengtsson har varit sekreterare i utredningen SOU 2008:80. Han har jobbat med normgivning tidigare men då inom Bokföringsnämnden (BFN). Bengtssons utbildning består av en Jur. Kand. examen. Han berättar att det alltid är minst en akademisk expert med i en utredning och om det finns några forskningsrapporter att ta i beaktande så gör utredningen det. Dock är det väldigt ovanligt att forskningsrapporter finns, men om det skulle finnas rapporter så skulle de självklart tas med i normbildningsprocessen. Han tillägger dock att rapporten måste ha en betydande åsikt för utredningen för att den ska tas med.

I normbildningsprocessen anser Bengtsson att BFN har ett stort inflytande på grund av att de arbetar mycket med normgivning, vilket leder till att de då automatiskt får mer inflytande. BFN tycker och tänker mycket under arbetets gång och satsar många resurser, vilket gör att de får mer genomslag i normbildningen. Han påpekar även att det kan vara så här på grund av att alla andra organisationer är väldigt passiva. De som är aktiva och satsar på någonting får inflytande. Bengtsson hade gärna sett fler insatser från akademiska experter inom specifika

redovisningsfrågor. Han upplever att det som skrivs i doktorsavhandlingar främst är sociologiska avhandlingar, vilket är rapporter som inte kan påverka. Bengtsson hade velat se att akademiska experter hade ägnat sin kraft åt att skriva avhandlingar inom områden som kan påverka exempelvis hur värdering av finansiella instrument ska gå till. Rapporterna som utformas idag är inte användbara i normbildningsprocessen. Bengtsson skulle gärna se en förändring på detta. Remissvar har Bengtsson inte sett så många, så om de är klara och tydliga har han svårt att uttala sig om.

Bengtsson vet inte riktigt om han anser att akademiska experter kan påverka, han tror dock att om bra forskning skulle ha funnits skulle det ha kunnat påverka SOU 2008:80. Han kan dock inte se om forskning skulle ha lett till några förändringar eller bara tidigarelagt eller senarelagt förslagen. Bengtsson tillägger även att om det skulle ha funnits mer forskning på området skulle det naturligtvis ha varit positivt och viktigt. Av egen erfarenhet anser Bengtsson att akademiska experters empiriska åsikter inte särskiljer sig i någon större grad från andra aktörers åsikter. Om man utgår från rena partsinlägg så märks det inte om det är en akademisk expert som gjort inlägget eller en företrädare från en specifik organisation. Han anser att en akademisk expert och en företrädare har samma sätt att tänka på.

I utredningen är det två professorer och tre universitet som är delaktiga, Bengtsson tycker inte att det är så få eftersom att det är 20 personer med i utredningen totalt. Bengtsson nämner att det finns två syften som man utgår ifrån när personer till utredningen tillsätts. Det första syftet är att utredningen vill ha bra förslag och styrning redan i början av utredningsarbetet. Det andra är att utredningen ska ge demokratisk legitimitet åt organisationer och personer som har ett intresse av utredningen. Han anser att 20 stycken nästan är för många för att kunna få en bra organiserad utredning. Dock tillägger han att om det är en bred utredning kan det krävas att det är många med i utredningen, då fler vill ha med sina företrädare. Därmed kan det sägas att dessa platser tas av folk som är allmänkloka, vilket leder till att de som har en oberoende ställning till utredningsuppdraget oftast är få.

I SOU 2008:80 fanns det tre platser åt personer med en oberoende ställning, två av dessa platser fick akademiska experter. Han anser att det är ett lagom antal och en bra sammansättning i SOU 2008:80, då för många akademiska experter kan leda till att utredningen blir för akademisk. Bengtsson anser att akademiska experters åsikter och andra som har en mer fri roll är viktiga att ta med i utredningen, då det leder till en bra balans. Han

menar att det är bra att ha med personer som representerar ett allmänintresse samt personer som representerar olika organisationer och dess åsikter. Intervjupersonen i fråga tycker att antalet professorer är tillräckligt, då det inte kan vara för många med i utredningen. Bengtsson anser att antalet måste vägas av mot andra intresse- och kunskapsområden.

Bengtsson vet inte varför de akademiska experterna som har deltagit i utredningen valdes, han säger att detta beslutades av departementet. Rent allmänt tror han att Jan Södersten tillfrågades i och med att han har kunskaper inom det statsfinansiella området då han är nationalekonom. Bertil Wiman är ingen renodlad expert inom sambandet mellan redovisning och beskattning, men han är allmänklok. Bengtsson gissar att det kan ha varit fler akademiska experter som har blivit tillfrågade innan Wiman, men som tackat nej. Han säger att det endast är folk med tillräckligt stor tyngd inom den akademiska världen som får vara med samt att departementet sprider uppgiften bland olika lärosäten.

4.1.2 Lars Möller

Lars Möller är skattehandläggare på skatteverket och har varit sekreterare i SOU 2008:80. Hans utbildning består av en Jur. Kand. examen. Möller ansåg sig inte kunna svara på fråga ett till fem i vårt intervjuformulär då han inte var insatt i dessa frågor. Han kunde däremot besvara de frågor som berörde SOU 2008:80.

Möller hade ingen riktigt uppfattning om utredningen av SOU 2008:80 hade blivit annorlunda ifall fler åsikter och synpunkter hade tagits med vid utarbetandet av utredningen. Han anser sig inte heller kunna svara helt klart på varför det är så få akademiska experter med i utredningen. Möller framhåller däremot att det bör vara en bred sammansättning av olika personer med skilda yrkesområden i en utredning. Bland annat nämner han personer från den akademiska världen, domstolsväsendet och diverse intressenter på skatteområdet. I SOU 2008:80 deltar många experter, han nämner personer från skatteverket, BFN, olika organisationer från näringslivet och kunniga personer rörande redovisning. Han påpekar även att bland de sakkunniga sitter tidigare regeringsråd, vilka har representerat den dömande verksamheten. Slutligen menar han på att två akademiska experter kanske inte är så få, utan det beror på vad det jämförs med.

Utifrån Möllers roll som sekreterare i SOU 2008:80 tycker han att det är positivt att folk från den akademiska världen är delaktiga i utredningen. Han menar att deras roll i utredningen är viktig, precis som de andra aktörernas, då det är positivt med representanter från olika områden till exempel skatt och redovisning. En koppling att fler akademiska experter i utredningen skulle leda till att förslagen i SOU 2008:80 skulle bli mer politiskt oberoende kan Möller inte se. Han kan således inte heller se kopplingen att akademiska experter skulle var politiskt oberoende. Till sist avslutar Möller intervjun med att berätta att vissa aktörer för fram sina synpunkter inom de områden de är intresserade av, sammantaget ges då en bra sammansättning och alla frågor blir belysta. Han menar att akademiska experter inte har någon särställning. Varför just de akademiska experter som sitter med i utredningen valdes, kan Möller inte svara på. Han berättar att det är Finansdepartementet som bestämmer detta, men han menar att de väljer personer som har något att bidra med till utredningen.

4.1.3 Peter Nilsson

Peter Nilsson har varit expert i SOU 2008:80, han var med i utredningsgruppen eftersom han hade allmänkunskaper angående sambandet mellan redovisning och beskattning. P Nilsson har även deltagit i två andra utredningar. Hans grundutbildning består av en jurist- samt en civilekonomexamen, för tillfället håller han på med sin doktorsavhandling med inriktning mot redovisning och skatt.

Akademiska experters forskningsrapporter tas ytterst lite i beaktande anser P Nilsson. Han säger att det är sekreterarna i utredningen som granskar de akademiska experternas rapporter inte resterande utredningsgrupp. P Nilsson berättar att vilka som skriver forskningsrapporterna är inte avgörande, utan det beror på vad som står i dem. Därefter refererar utredningsgruppen till de bitar i rapporterna som är väsentliga för utredningen. P Nilsson säger att när det gäller att ta fram nya förslag skriver akademiska experter inte mycket om det. Rapporterna är ofta mer analyserande, med det menar han att akademiska experter ofta analyserar det som redan finns, hur man ska tolka nya normer. På senare tid har det exempelvis skrivits mycket om hur EG-rätten ska tolkas. Problemet är att lagstiftningsprocessen vet hur EG-rätten ska tolkas, därmed finns det inte många forskningsrapporter som är användbara. Han tillägger även att det beror på vilken utredning

det gäller, men generellt anser han att det hänvisas relativt lite till akademiska experters forskningsrapporter när det pratas om skatt och redovisning.

De personer som har auktoritet får mest genomslagskraft i det de säger, med det menar P Nilsson att de som är aktiva genom att delta och hjälpa till får sina åsikter hörda. Han anser att det inte finns någon speciell organisation som har mer inflytande än andra i SOU 2008:80 utan det beror på vem som är mest aktiv. I varje utredning är det oftast 1-2 akademiska experter med. Han nämner att inom skatteområdet finns det inte många akademiska experter. Inom redovisningsområdet finns det med representanter från BFN, FAR SRS och Finansinspektionen i utredningsgruppen, dessa är dock inte akademiska experter. Han tillägger att det kunde ha tagits in någon mer akademisk expert inom redovisningsområdet. P Nilsson anser dock att tyngden inte bör ligga på vad personen i fråga är utan vilken kunskap denne besitter. Han avslutar med att säga att i lagstiftningsprocessen är jurister mer användbara än ekonomer.

Remissvar som akademiska experter lämnar anser P Nilsson är utformade på ett klart och tydligt sätt. Han påpekar att det är regeringskansliet som är målgruppen för remissvaren och det är de som tar del av svaren som skickas in. Regeringskansliet är vana vid att läsa remissvar och har därmed inga större problem att förstå dessa. Akademiska experter skriver inte mer komplicerade remissvar än andra aktörer. P Nilsson tror att akademiska experter kan påverka i normbildningsprocessen i lika stor utsträckning som andra aktörer. Utredningsgruppens ordförande bestämmer i utredningen och det är han som ska övertygas. Han menar på att experternas roll i utredningen är att granska det som ordförande vill att de ska titta på. Om en person har skrivit mycket om ämnet och är kunnig blir denne naturligtvis en drivande part i utredningen. P Nilsson anser att akademiska experters uttalande är lika mycket värda som andras.

Att det är få akademiska experter med i utredningen menar P Nilsson beror på att det inte finns särskilt många som är kunniga inom skatteområdet i den akademiska världen. Utredningen ska vara av en optimal sammansättning och P Nilsson anser att om utredningen ska ta in en till person måste en annan tas bort. Han tillägger att en akademisk expert inom företagsekonomi kanske inte hade skadat. Han anser att det kanske hade varit bättre att ta med ytterligare en akademisk expert och bytt ut denne mot en aktör i utredningsgruppen som inte har varit speciellt aktiv. P Nilsson poängterar att i vissa fall kan det vara svårt att få

akademiska experter att tacka ja till att delta i en utredning. Han misstänker att Claes Norberg och Per Thorell faktiskt har blivit tillfrågade, men tackat nej. Akademiska experter har en lika stor roll som andra i utredningen menar P Nilsson.

P Nilsson upplever att utredningen antagligen hade tjänat på att ta in fler oberoende aktörer, det spelar dock ingen roll om det är akademiska experter eller praktiker. Även här poängterar han att de aktörer som är aktiva och pratar i utredningen får genomslag i det som de har sagt. På frågan varför Jan Södersten och Bertil Wiman valdes svarar P Nilsson att han tror att det beror på att Södersten ofta är med i olika utredningar. Södersten är även nationalekonom och ligger bakom dagens skattesystem. Allmänt tror han att vad som avgör beslutet av vem som får vara med i utredningar går runt bland landets lärosäten, om finns det någon som är expert på området så tar utredningsgruppen gärna med den. Varför det blev just Bertil Wiman vet P Nilsson inte utan han tror att det kan ha berott på att det kanske var hans tur.

4.2 Intervjuer med akademiska experter

4.2.1 Jan Bjuvberg

Jan Bjuvberg är Juris doktor och lektor i finansrätt på Stockholms Universitet, Juridiska Institutionen. Han disputerade år 2005 i sambandet mellan redovisning och beskattning, gällande utgifter för forskning och utveckling. Genom en avhandling rörande sambandet mellan redovisning och beskattning, samt vetenskapliga artiklar angående sambandet och redovisningsrätt har Bjuvberg bidragit till debatten. Bjuvberg har också pratat på olika konferenser och kurser angående det befintliga sambandet och SOU 2008:80. Han ska även skriva remissvar till SOU 2008:80. Eftersom Bjuvberg använder sig av rättsvetenskaplig metod, använder han sig inte av empirisk metod vid forskning. Därmed anser han att han inte har bidragit med någon empirisk forskning gällande sambandet mellan redovisning och beskattning.

Bjuvberg har aldrig varit delaktig i någon av Statens Offentliga Utredningar eftersom han aldrig har blivit tillfrågad. Han berättar att han skulle ha tackat nej om han blivit tillfrågad att delta i SOU 2008:80, eftersom det är hans forskningsfråga och att han vill bidra objektivt utifrån sitt perspektiv. Om han däremot inte hade forskat inom sambandet, skulle han kunna tänka sig att vara med i utredningsgruppen. Anledningen till att han skulle delta i en av Statens Offentliga Utredningar är om den handlar om ett område som han är intresserad av, men han tillägger att det även beror på hur mycket tid han har. Som forskare har han mycket annat att göra och dygnet har bara 24 timmar. Bjuvberg skulle kunna tänka sig att involvera sig i normbildningsprocessen även om det vore ideellt arbete.

Normbildare ger sällan uttryck för att de har läst olika avhandlingar inom det aktuella området menar Bjuvberg. Han tror emellertid att de läser det som publiceras och att de kanske indirekt beaktar akademiska experters forskningsrapporter. BFN har även kontaktat Bjuvberg om att hålla ett föredrag om SOU 2008:80. I de flesta lagstiftningsärenden är det någon akademisk expert delaktig, men vilken påverkningsfaktor de har tycker Bjuvberg är oklart. I vissa fall kan det även vara akademiska experter som driver utredningen, till exempel drev professor Peter Melz den förra skatteutredningen. Därmed anser Bjuvberg att inflytandet varierar relativt mycket. Han tror att det låga antalet akademiska experter som är involverade i normbildningsprocessen beror på att de flesta akademiska experter inte har tid eller att de inte prioriterar den sortens arbete. En annan anledning kan vara att de har för mycket undervisning och vill bedriva egen forskning på övrig tid. Bjuvberg tror att det även kan bero på att akademiska experter inte orkar sitta med i den här typen av lagstiftningsarbete.

Bjuvberg har funderat mycket på om han hade velat vara med i SOU 2008:80, men har kommit fram till att han inte hade velat delta i utredningen eftersom han vill bevara sin objektivitet till utredningen. Detta beror på att han är intresserad av ämnet och att det är hans forskningsområde. Bjuvberg tror att vissa forskare tackar nej till att delta i olika utredningar av samma anledning som han själv har.

Eftersom Bjuvberg är partisk i målet anser han att det är svårt att svara på frågan om han skulle vilja se ett större deltagande från akademiska experter i normbildningsprocessen. Han tror dock att akademiska experter har vissa unika kunskaper och att akademiska experter har relativt bra uppfattning rörande helheten i systemet. Bjuvberg anser att objektivitetskriteriet, som gäller för akademiska experter, är viktigt att ha med i en utredning. Olika

intresseorganisationer till exempel Skatteverket, Svenskt Näringsliv och Fastighetsägarna har haft företrädare i utredningen vilket kan ha färgat utredningen. Bjuvberg anser dock att det är svårt att avgöra på vilket sätt den kan ha färgats.

Akademiska experter väljer sitt yrke för att de är intresserade av forskning, grundutbildningsfrågor och för att de vill undervisa påpekar Bjuvberg. Han tror att uppmuntran från statens offentliga utredningar att forska inom vissa områden inte har någon betydelse för att akademiska experter skulle vilja forska ytterligare. Däremot menar han att det finns bitar i till exempel SOU 2008:80 som väcker en forskares intresse och att det kanske kan vara en motivationsfaktor till att forska mer inom området. Även andra typer av organisationer, exempelvis näringslivsorganisationer eller branschorganisationer, väcker gärna forskningsfrågor. Bjuvberg tror att Finansdepartementet, som är aktuellt i detta fall, är mer låsta som lagstiftare eftersom de har ett intresse av att det forskas men att de inte vill eller kan styra akademiska forskare.

Bjuvberg har skrivit en del remissvar och anser därför att remissvaren är utformade på ett klart och tydligt sätt så att utredningsgrupperna förstår. Han menar att remissvaren är skrivna så att kritiken är tydlig. Enligt hans mening vore det meningslöst att skriva ett remissvar om det inte är enkelt att applicera för standardsättarna. Allmänt menar han att akademiska experter strävar efter att göra svaren tydliga. Eftersom Bjuvberg är rättsvetenskapsman skriver han om regler, vilka fungerar som en sorts empiri. Remissvar och yttranden som också är en typ av empiri är offentliga och lätta att komma åt. Därför anser han att de empiriska data som finns är tillräckliga för att han ska kunna medverka i normbildningsprocessen av SOU 2008:80. Han tillägger även att informationsflödet inte är något som stoppar en akademisk expert från att skriva om en av Statens Offentliga Utredningar.

Utredningen hade inte blivit annorlunda om fler inlägg från akademiska experter hade gjorts, med detta menar Bjuvberg att Johan Svanberg tidigt bestämde sig för en frikoppling och att det var svårt att påverka hans beslut. Utredningen är dessutom låst av direktiven och dessa är utformade så att det är besvärligt att undvika att inte komma till slutsatsen om att frikoppling bör genomföras. På frågan om antalet akademiska experter i utredningen och remissinstanser är tillräckligt för att förslagen i utredningen ska kunna grundas på politiskt oberoende argument är Bjuvberg inte helt säker på. Han menar att förslagen inte borde grunda sig på annat än objektivitet men att det inte riktigt går att bortse från det politiska elementet. Han

anser dock att denna utredning är mer systematisk än politisk och inte ingår i något valfläsk. Det är principiellt bra att akademiska experter är med i Statens Offentliga Utredningar, men han tror i princip att utredningarna kan klara sig utan dem och att det kan bli objektivt ändå. Visserligen har utredningen aktörer som har organisationer bakom sig och som har drivit sina medlemmar intressen, men Bjuvberg ser inte detta som ett stort problem eftersom akademiska experter kan ha samma åsikter som aktörerna.

4.2.2 Axel Hilling

Axel Hilling har en doktorsexamen i affärsrätt från högskolan i Jönköping och är idag lektor i affärsrätt på Linköpings universitet. I debatten rörande sambandet mellan redovisning och beskattning, har Hilling bidragit genom att han har startat ett nätverk som heter ”Nätverket för redovisningsrättslig forskning”. Nätverket har bland annat behandlat sambandet mellan redovisning och beskattning, där akademiska experter och praktiker har fått diskutera sambandet i seminarieform. Hilling har även undervisat studenter om SOU 2008:80, vilket förhoppningsvis leder till att de kan problematisera området. Han har däremot inte bidragit med något inlägg i massmedia.

Hilling har aldrig varit delaktig i någon av Statens Offentliga Utredningar. Skulle han bli tillfrågad om att delta i en av dem skulle han svara ja, så länge det är ett relevant ämne där han anser att han kan bidra med vidare forskning. Hilling tror att anledningen till att han aldrig har blivit tillfrågad om att delta, beror på att han endast har varit doktor i ett år. Han skulle motiveras till att delta i en utredning genom möjligheten att kunna påverka lagstiftningen, så att den utvecklas på rätt sätt. Ytterligare en motivationsfaktor, anser han, kan vara för att personligen få erfarenhet av lagstiftningsprocessen. Han menar att ett deltagande i normbildningsprocessen skulle kunna vara användbart då han exempelvis undervisar. Han skulle även göra det av ett personligt intresse, då det skulle vara roligt att vara med i en lagstiftningsprocess. Hilling har dock inget personligt intresse av att påverka utan intresset av att få ett mer kvalitativt resultat utifrån de förutsättningar som ges är det intressanta i frågan. Påträffar han något som inte är bra, vill han ha möjligheten att kunna påverka det i någon annan riktning. Han tror att han, som akademisk expert, har möjlighet att bidra genom sin forskning inom de områden som skulle kunna bli aktuella.

Han skulle kunna tänka sig att involvera sig i normbildningsprocessen på eget initiativ. Om han genom sin forskning kommer fram till att något inte är bra skulle han kunna skicka in sina synpunkter exempelvis till Skatteutskottet, Justitie- och Finansdepartementet, för att försöka starta en utredning. Att involvera sig i normbildningsprocessen ideellt skulle han kunna tänka sig under förutsättning att det inte påverkar hans lön. Däremot skulle han inte säga upp sig från sitt arbete, för att endast arbeta helt ideellt. Normbildarnas intresse för akademiska experters forskningsrapporter upplever Hilling är svagt. Han anser att en anledning till detta kan vara att utredarna har varit rädda för att ta in den typen av information för att det skulle ta för lång tid eller att informationen skulle motsäga sig vad utredningen kommit fram till. Utredarna har kanske sett till detta istället för att ha tittat på de resultat som hade framkommit från ett akademiskt håll.

Det vore jättebra om deltagandet var större från akademiska experter i normbildningsprocessen, menar Hilling, eftersom det skulle göra normgivningen mer teoretiskt koherent. Utredarna skulle då kunna få en mer teoretisk grund att luta sig mot, vilket skulle vara väldigt bra med tanke på att det inom redovisningen händer mycket hela tiden. De skulle då ha den teoretiska grunden att luta sig mot i den nya lösningen och inte minst när de arbetat fram de nya policydokumenten. Det är svårt som icke akademiker att få fram en plattform att bygga normbildning på och därför tycker han att det är viktigt att akademiska experter är med under utredningen.

På frågan om Hilling anser att akademiska experter får tillräckligt med uppmuntran från Statens Offentliga Utredningar att forska inom vissa områden, svarar han att de får det till viss del. Det finns vissa riktade insatser, exempelvis har det under år 2009 getts 30 miljoner extra till forskning inom finansområdet och dessförinnan gav staten 10 miljoner till skatteområdet. Hilling anser att det finns uppmuntran men ibland upplevs den som mer politiska beslut. Han skulle vilja påstå att det görs insatser, samtidigt som dessa insatser inte är helt relevanta och resultatet av dessa blir inte alltid som politikerna har tänkt sig. Han anser att ingen speciell uppmuntran har getts för att akademiska experter ska skriva inlägg till SOU 2008:80.

Hilling vet inte om remissvaren är utformade på ett klart o tydligt sätt eftersom han aldrig har lämnat remissvar eller har läst tillräckligt många för att kunna uttala sig. Han anser att det inte finns några empiriska data tillgänglig angående SOU 2008:80. Detta ser han som kritik mot utredningen det vill säga utredarna har inte gjort tillräckligt med undersökningar angående det

nuvarande systemet. Han tror att utredarna bestämt sig för vad de skulle komma fram till redan innan utredningen hade börjat och därefter inte tagit hänsyn till några andra argument eller diskussioner. Därefter anser Hilling att utredarna bara har tagit fram de empiriska data som de har bestämt sig för. Hilling tycker även att det egentligen inte finns något problem att lösa, ändå har utredarna löst det utan att ta hänsyn till tillgänglig empiri. Han hade hellre sett att utredningsgruppen redan från början hade förklarat hur sambandet sett ut och sedan byggt det på empirisk data.

Utredningen hade blivit annorlunda om akademiska experter bidragit med fler inlägg, Hilling tror att akademiska experter kan problematisera området på ett annat sätt och ifrågasätta det som står i utredningen. Därmed kan akademiska experter initiera diskussioner som inte har förts tidigare eller tänkts på. Anledningen till att enbart två akademiska experter varit delaktig i utredningen och tre universitet sitter med som remisstanser, har Hilling inget klart svar på. Han påstår dock att desto fler som sitter med i en utredning, desto fler intressen måste tillgodoses eftersom det finns många intressenter som vill vara med och göra sina röster hörda. Hilling påpekar att han saknar utredare som för den vetenskapliga diskussionen i de vetenskapliga artiklarna. Med detta menar han att utredningen bortser från den akademiska kunskapen, vilket inte känns professionellt.

Hilling menar att antalet akademiska experter som är med i utredningen inte är avgörande för huruvida argumenten i SOU 2008:80 är politiskt oberoende, utan att detta beror på vilka akademiska experter som deltar. De akademiska experterna som är med i utredningen måste besitta rätt kunskap. Hilling hade gärna sett att Kristina Artsberg, Claes Norberg eller Per Thorell hade varit med som akademiska experter i utredningen, då de har goda kunskaper rörande sambandet mellan redovisning och beskattning.

4.2.3 Sten Jönsson

Sten Jönsson började studera på Göteborgs Universitet 1959, där han senare även tog sin Fil. Pol. Mag. examen. Han doktorerade 1971 och blev professor 1976 i redovisning och finansiering. Sedan 1996 har Jönsson varit föreståndare för GRI[61], som är en del av

[61] Gothenburg Research Institute

Handelshögskolan i Göteborg. Han har under sin karriär som akademisk expert undersökt regleringen av god redovisningssed och varit involverad i ett projekt om god redovisningssed. I projektet uppmärksammades även sambandet mellan redovisning och beskattning. Jönsson har inte gjort någon empirisk forskning som direkt behandlar sambandet mellan redovisning och beskattning. Han har däremot bidragit med empirisk forskning gällande god redovisningssed och nordiska redovisningstraditioner.

Jönsson har aldrig varit delaktig i någon utredning från Statens Offentliga Utredningar som berört sambandet mellan redovisning och beskattning, men han har suttit med i utredningsgruppen till en annan Statlig Offentlig Utredning. Anledningen till att Jönsson inte deltagit i några fler av Statens Offentliga Utredningar tror han beror på att det främst är stockholmare som blir tillfrågade om att medverka. Han menar att de aktörer som medverkar i olika utredningar, är människor som personer på departementen redan känner. Jönsson påpekar att han inte skulle vilja delta oavsett om han blir tillfrågad eller inte. Han tycker inte att utredningarna är särskilt vetenskapliga utan mer politiska. Därför tror han inte att utredningsgrupperna har någon större glädje av ekonomisk expertis.

Akademiska experters påverkan beror på olika modevågor, berättar Jönsson, och menar att deras påverkan är väldigt liten. I det skedet som Sverige är i nu beaktas främst finansforskningen och denna har sedan 1980-talet och framåt haft en stor påverkan på normgivningen. Jönsson skulle gärna se ett större deltagande från akademiska experter i normbildningsprocessen, men han menar att det skulle kunna vara ett problem då normbildningen handlar om vad som är bra praktiskt. Så som det ser ut idag måste akademiska experter meritera sig genom att publicera artiklar internationellt för att kunna göra karriär. Detta gäller främst ekonomer och inte jurister i för stor utsträckning. För att akademiska experter ska kunna publicera sina verk internationellt, måste de specialisera sig till den grad att forskningen blir väldigt snäv inom ett visst teoriområde. Desto snävare specialist akademiska experter blir inom ett visst område desto mindre användbar blir denne för undervisning, men även som representant i en utredning. Jönsson berättar att kvoten för avslagna försök att publicera artiklar inom redovisningsområdet är 95 procent, medan kvoten endast ligger omkring 20 procent för akademiska experter som forskar inom fysik, kemi eller medicin. Detta leder till att akademiska experter inom redovisning måste specialisera sig till det yttersta och förlorar således sin breda kunskap inom ämnet samt hur det fungerar i praktiken. Klyftan mellan forskning och praktik ökar ständigt i de samhällsvetenskapliga

ämnena och det beror just på publiceringskvoten. Jönsson menar även att inputen i forskningsrapporterna på så sätt även blir svårtydliga för utredningsgruppen och att den snäva forskningen som framställs är svår att dra nytta av i olika utredningsarbeten.

Jönsson anser inte att akademiska experter får tillräckligt med uppmuntran från Statens Offentliga Utredningar att forska inom olika områden. Han menar att det är en konstig relation mellan akademiska experter och praktiker, då praktikerna har en enorm respekt för professorstiteln medan de samtidigt besitter en sorts hatkärlek gentemot dem. Han berättar att praktikerna respekterar deras titel, men att de baktalar akademiska experters kunskap om praktiken eftersom akademiska experter enligt dem främst sitter på biblioteket.

För att öka akademiska experters deltagande i normbildningen tycker Jönsson att staten ska bidra med fler resurser, speciellt till utbildningssidan. Han berättar att resurser främst ges till bland annat naturvetenskapen, medan samhällsvetenskapen får väldigt få resurser. Jönsson skulle vilja se fler forskningsanslag inom samhällsvetenskapen, eller i alla fall bidrag som kan öka universitetens budget. Han påpekar dock att det är viktigt att bidragen då används till utbildning och forskning, som idag endast utgörs av 33 procent av budgeten, och inte till administrativa kostnader.

Jönsson har svårt att svara på ifall remissvar, som Statens Offentliga Utredningar erhåller, är tydligt utformade eftersom det finns väldigt många remissvar i världen. Personligen har han skrivit ett par stycken, men vill inte längre göra detta då han finner att remissvar upptar alldeles för mycket tid och att processen att delta genom remissvar inte ger något meritvärde. Han menar att det är en frivillig verksamhet som någon ledare på universitet ber den akademiska experten att ställa upp på. De aktörer som lämnar remissvar ersätts inte med någon belöning för det nedlagda arbetet, detta kan vara en anledning till att akademiska experter inte avsätter allt för mycket tid på att formulera sig på ett sätt som gör det begripligt för praktikerna. Jönsson upplever inte att det finns tillräckligt med empirisk data för att han skulle ha kunnat tänka sig att delta i SOU 2008:80. Han beskriver att detta är en konsekvens av att det investeras för lite resurser till samhällsvetenskaplig forskning. Han betonar att han vill se en större forskning inom sambandet mellan redovisning och beskattning.

Anledningen till att endast två professorer är med i utredningen av SOU 2008:80 och tre stycken universitet som remissinstanser, tror Jönsson beror på att akademiska experter är

jobbiga. Han menar att ifall en akademisk expert är representant för en Statlig Offentlig Utredning, är det dennes uppgift att beakta vad olika aktörer i utredningen anser och vilka argument denne framför. De flesta aktörer förväntar sig att de enkelt och snabbt kan framföra sina synpunkter. Därmed förväntar sig aktörerna inte att en akademisk expert ska kommentera deras argument från olika synvinklar och säga att de är komplicerade utifrån det ena eller andra hållet. Akademiska experters åsikter bygger på mångsidig kunskap. De kan inte yttra sig i svart eller vitt, utan åsikterna erhåller alltid en gråaktig ton och på så vis tar det längre tid för dem att komma fram till ett ställningstagande.

Jönsson tycker inte att antalet akademiska experter i SOU 2008:80 är tillräckligt, utan snarare en invitation till utredningsväsendets förfall. Han påpekar dock att han inte har läst allt material rörande utredningen, men att detta är hans åsikt. Problemet för representanter i olika utredningsgrupper är att det är väldigt svårt att hitta en modersorganisation som är tillräckligt intresserad och kompetent för att kunna ge någon feedback och stöd till deras argument. Detta då de ska ta ställning till komplicerade frågor. Oftast leder det här till att de som representanter blir väldigt ensamma och inte orkar delta i en förnuftig kompromissdialog, det vill säga att hitta olika lösningar och således driver de en politisk linje istället.

4.2.4 Stellan Nilsson

Stellan Nilsson har en ekonomie licentiat, vilket innebär att han har gjort en halv doktorsavhandling. Idag är han universitetslektor i redovisning vid Handelshögskolan i Umeå. Innan S Nilsson började arbeta som universitetslektor var han praktiker, han har bland annat arbetat som ekonomichef på skatteförvaltningen. S Nilsson har tidigare deltagit i debatten rörande sambandet mellan redovisning och beskattning. Han har skrivit en del debattartiklar i tidskriften Balans, hans första artikel publicerades 1993. År 2002 skrev han en artikel till BFN då han ville förändra reglerna för ideella föreningar. Han har däremot inte bidragit med någon empirisk forskning rörande sambandet mellan redovisning och beskattning.

Under S Nilssons karriär som akademisk expert har han utformat remissvar på SOU 2003:93 som behandlade intern revision inom staten, i denna utredning var även Linköpings universitet remissinstans. S Nilsson har även skickat in andra synpunkter på diverse

uttalanden gjorda av Statens Offentliga Utredningar. De remissvar han lämnat tycker han själv har varit tydliga och enkla att förstå, han menar att han i alla fall aldrig fått några påpekanden gällande motsatsen. Han berättar att Umeå universitet inte blivit tillfrågad som remissinstans allt för många gånger, men skulle någon hos Statens Offentliga Utredningar be honom att representera Handelshögskolan i Umeå som remissinstans skulle han svara ja. Han menar på att det är akademiska experters skyldighet att ställa upp och agera remissinstans om tillfället ges. Huruvida utredningsgrupperna tar hänsyn till remissvaren beror på kvaliteten på remissvaren. Då han lämnade remissvar till BFN, beaktade de dem genom att skriva en artikel i Balans, dock inte på det sättet S Nilsson hade velat. I övrigt tror han att normbildare beaktar akademiska experters empiriska forskningsrapporter i den mån det finns några att ta hänsyn till. Problemet är dock, så som han ser det, att forskningsrapporter är relativt smala och detaljrika. Normbildare behöver ofta breda och övergripande beskrivningar av problemområdet som finns.

Anledningen till att det är så få akademiska experter involverade i normbildningsprocessen tror S Nilsson beror på att det inte finns några monetära belöningssystem för detta. Det är inte heller speciellt meriterande i akademiska sammanhang. Universitetsledningarna har ingen kunskap om att detta är viktigt. Han skulle gärna se ett större deltagande från akademiska experter i normbildningsprocessen. S Nilsson menar att det finns forskning som är av intresse, men att problemet är att forskningsanslag inom ekonomi ofta går till nationalekonomiska projekt. Detta beror på att normbildningen ligger för nära politik. Han tycker inte att Statens Offentliga Utredningar uppmuntrar akademiska experter att delta i normbildningsprocessen. S Nilsson anser att fler forskningsanslag, det vill säga ekonomisk hjälp för att kunna forska inom området i en bredare grad, skulle kunna leda till ett större deltagande. Mer betald forskningstid skulle också gynna deltagandet, i nuläget är finansieringen dålig för att akademiska experter ska kunna forska inom ämnesområden som behandlas i Statens Offentliga Utredningar. Att delta gratis kan vara väldigt tungt anser S Nilsson, då utredningarna är ganska mastiga att ta sig an.

Då det gäller SOU 2008:80 anser S Nilsson att det redan finns empiriska studier rörande sambandet mellan redovisning och beskattning, men att fler skulle kunna göras. Problemet är dock att beskattningsfrågan inte ligger inom företagsekonomin, utan inom juridik och juridisk rättskunskap. Därmed är det svårt att forska inom området då företagsekonomer inkräktar på en annan institution. Ett bättre samarbete mellan företagsekonomiska institutionen och

handelsrättsliga är önskvärt för att forskningen ska kunna innehålla de båda områdena. Han tycker inte att det finns tillräckligt mycket tillgänglig empirisk data för att han själv skulle kunna medverka i SOU 2008:80. En del finns ju, men han anser att det borde finnas mer och det innebär att mer forskning på området måste göras och då krävs det att forskningsfinansiering finns. Forskningstraditionen rörande sambandet mellan redovisning och beskattning är svag.

S Nilsson tror inte att utfallet i SOU 2008:80 hade sett annorlunda ut ifall fler akademiska experter hade deltagit i utredningen eller fler universitet medverkat som remissinstans. Han menar att utredningsgruppen redan från början visste vad de skulle komma fram till. S Nilsson anser dock att akademiska experter kan påverka i andra utredningar. Problemet är främst att akademiska experter har svag organisatorisk samhörighet. I Sverige finns ingen motsvarighet till USA:s American Accounting Association (AAA), det vill säga att det inte finns någon organisation för redovisningsakademiker. Han anser att något liknande skulle behövas i Sverige. Akademiska experter skulle ha, precis som revisorerna har FAR, en egen organisation och på så sätt skulle deras inflytande kunna stärkas.

Varför endast två akademiska experter deltagit i SOU 2008:80 och endast tre universitet sitter med som remissinstanser kan inte S Nilsson svara på. Han besvarar frågan huruvida antalet akademiska experter och antalet remissinstanser är tillräckligt för att förslagen i SOU 2008:80 ska grundas på politiskt oberoende argument, på två olika sätt. Först anser han att antalet remissinstanser bör utökas och att det antal som existerar idag är anledningen till utredningarna inte är tillräckligt oberoende. För det andra menar han att utredningsgruppen har arbetat under tidspress och att det därför är förståligt med ett begränsat antal inblandade. Utifrån ett effektivitetsperspektiv menar han då att antalet är acceptabelt som det är.

4.2.5 Jan Södersten

Jan Södersten är sedan 1989 professor på Uppsala universitet i nationalekonomi, med specialinriktning mot företagsbeskattning. Hans forskningsområde är företags- och kapitalbeskattning. Södersten har varit delaktig i debatten angående sambandet mellan redovisning och beskattning på ett indirekt sett då han deltog i den stora skattereformen 1991.

Där skrev han en utredning rörande verkan av skattereformen, då skattesatsen sjönk från 52 procent till 30 procent. Eftersom företagens skattesats låg på 52 procent betalade de alldeles för mycket i skatt och det har Södersten förklarat genom sambandet mellan redovisning och beskattning. Resonemanget i hans utredning var empiriskt grundat och på så sätt anser sig Södersten ha bidragit med empirisk forskning till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Södersten berättade att han har varit delaktig i flera av Statens Offentliga Utredningar, bland annat har han varit med i utredningen angående skattereformen 1991. Under senare år har han deltagit i skattebasutredningen som handlade om det svenska skattesystemet. Han var även delaktig i SOU 2008:80, som akademisk expert. Han hoppade dock av denna innan slutbetänkandet var färdigt, då han ansåg sig inte ha rätt kunskaper inom området. Trots sitt avhopp hann Södersten få en uppfattning om hur stor hänsyn utredningsgruppen tog till akademiska experter. Han ansåg att utredarna tog hänsyn till det som han bidrog med, bland annat skattereglerna. Eftersom Södersten personligen inte har forskat inom sambandet mellan redovisning och beskattning, vet han inte heller ifall det finns tillräckligt med empirisk data. Han har emellertid vissa forskningsstudenter som forskar i detta samband, men mer än så har han inte engagerat sig.

Eftersom Södersten är nationalekonom och inte normbildare, anser han sig ha svårt att svara på i vilken utsträckning normbildarna beaktar akademiska experters uttalande. Men rent allmänt tycker han att akademiska experters uttalanden beaktas i hög grad. På frågan om han vill se ett större deltagande från akademiska experter i normbildningsprocessen kan Södersten inte riktigt svara på. Han anser dock att lagstiftare och Finansdepartementet är duktiga på att ta hänsyn till rapporter från akademiska experter. Han berättar att departementen har tagit hänsyn till hans forskning och rapporter inom hans forskningsområde.

Södersten anser att det är svårt att få uppmuntran till att vara delaktig i normbildningsprocessen, då ett problem oftast är kortsiktigt. Statens Offentliga Utredningar och Finansdepartementet vänder sig ofta till akademiska experter för att få hjälp, då de oftast ges en relativt kort tidshorisont. Han menar att tidshorisonten skulle behöva vara mer långsiktig för att akademiska experter ska kunna bidra mer samt anser han att de exempelvis bör ha forskat inom området, det vill säga ha en bred kunskap på området.

Personligen anser Södersten att han skriver sina uttalanden och remissvar på ett tydligt sätt. I och med att han är nationalekonom och ofta arbetar med siffror, försöker han att förenkla sina remissvar genom att skriva dem i ord i stället för att använda siffror. Han berättar att det han skriver är lättförståligt och att han inte brukar få många uppföljande frågor på sina remissvar. Södersten tycker att det är svårt att hitta tillgänglig empirisk data för att han skulle kunna medverka i normbildningsprocessen av SOU 2008:80. Han menar att det krävs en gedigen bakgrund för att kunna tillägna sig informationen som finns, det vill säga att den akademiska experten skulle behöva en bred kompetens. Södersten frågar sig även hur lättillgänglig samt lättförståelig denna information behöver vara, eftersom det endast är en liten krets som använder den och att denna krets inte finner informationen komplicerad. Huruvida förslagen i SOU 2008:80 skulle ha blivit annorlunda om flera inlägg hade gjorts av akademiska experter kan inte Södersten bedöma.

Att enbart två akademiska experter har varit delaktiga i SOU 2008:80 och endast tre universitet är delaktiga som remissinstans ser Södersten inte några konstigheter med. Han menar att finansdepartementet väljer ut den expertis som behövs och tar därmed tillvara på den expertis och kunskap som finns hos akademiska experter. Han påpekar att han har fullt förtroende för att Finansdepartementet utnyttjar de akademiska experter som de anser sig behöva. Södersten anser att det är tillräckligt med två akademiska experter i utredningen och tre universitet som remissinstanser, för att kunna bibehålla argumenten i SOU 2008:80 som politiskt oberoende. Han menar att det inte finns någon anledning till varför information skulle hållas borta, han tror att alla argument kommer upp i utredningen. Däremot säger Södersten att utredningen till viss del kan vara politiskt styrd. Han tillägger dock att akademiska experter har möjlighet att påverka och skicka in uttalanden som är av en viktig karaktär.

4.2.6 Respondent X

Respondent X tog sin examen vid Handelshögskolan i Göteborg 1971, där denne hade redovisning som specialområde, därefter har denne även tagit en ekonomie licentiat i redovisning. Intervjupersonen har inte bidragit till debatten om sambandet mellan redovisning och beskattning. Denne har inte heller bidragit med någon empirisk forskning, förutom att

denne skrev sin licentiatuppsats inom internationell redovisning utifrån ett svenskt perspektiv och då kom denne bland annat in på sambandet.

Intervjupersonen har inte deltagit i någon av Statens Offentliga Utredningar och detta beror på att denne aldrig blivit tillfrågad. Denne skulle däremot gärna ställa upp ifall en förfrågan kom, då respondent X känner att denne då till viss del skulle kunna påverka. Intervjupersonen är även av uppfattningen att det skulle vara roligt att medverka i Statens Offentliga Utredningar. Anledningen till detta är att det händer mycket inom området sambandet mellan redovisning och beskattning i dagens samhälle. Respondent X skulle emellertid inte delta i en utredning på eget initiativ eftersom denne känner att denne inte har tillräckligt med energi för detta. Däremot skulle respondent X gärna delta på ideell basis om en förfrågan skulle uppstå.

Akademiska experters forskningsrapporter och andra empiriskt grundade uttalanden tror inte respondent X att standardsättarna tar mycket hänsyn till. Denne menar att sambandet mellan redovisning och beskattning är mer av politisk karaktär, att utredningsgruppen egentligen inte har satt sig in i vad som är enklast för företagen. Därmed tror denne att beslutet således inte grundar sig på någon forskning, utan det handlar mer om ett politiskt övervägande.

Respondent X menar att Statens Offentliga Utredningar hellre beaktar utländsk forskning och vad de har kommit fram till, än att överväga vad de svenska akademiska experterna kommer fram till. Denne berättar att akademiska experter troligtvis kan påverka i viss mån men att den stora påverkan främst är globalisering, det vill säga hur det ser ut i andra länder. Respondent X anser inte att akademiska experter får tillräckligt med uppmuntran från Statens Offentliga Utredningar att forska inom olika områden, denne har då aldrig märkt av detta. Intervjupersonen påpekar samtidigt att det är svårt för denne att bedöma detta. Respondent X har inte heller någon uppfattning huruvida remissvaren som lämnas av akademiska experter är utformade på ett klart och tydligt sätt. Detta beror på att denne aldrig har lämnat in något eget remissvar och inte heller läst särskilt många, på så sätt har respondent X heller inte någon uppfattning rörande detta.

Empirisk data gällande SOU 2008:80 har respondent X aldrig letat efter och således vet denne inte huruvida information av detta slag är lättillgänglig eller inte. Huruvida SOU 2008:80 hade blivit annorlunda om fler akademiska experter hade medverkat i utredningen eller fler universitet varit remissinstanser säger Respondent X nej, denne tror inte att fler inlägg hade

gjort någon betydelse. Denne anser även att antalet akademiska experter som deltagit i utredningen är tillräckligt. Respondent X har inte funderat på anledningen till varför det är få akademiska experter med i SOU 2008:80. Enligt dennes mening finns redan olika tunga intressenter, så som Skatteverket, FAR SRS och folk från näringslivet, och antalet akademiska experter väger upp sin kvot enligt respondent X.

Respondent X berättar att alla som deltar i utredningen kan påverka den utifrån sina enskilda intressen och att många av dem har kommit med olika åsikter. Denne menar att SOU 2008:80 är ett politiskt problem och på så sätt är förslagen i utredningen inte grundade på politiskt oberoende argument. Respondent X anser inte att det är vidare mycket partipolitik, utan mer vad som är gångbart i dagens samhälle. I och med att fler länder har en frikoppling, kan detta även påverka Sverige. Denne påstår att globaliseringen styr och att en påverkan finns utifrån. Sverige kommer att bli tvungen att ha en frikoppling eftersom andra länder som Sverige handlar med har det. Dock framhåller respondent X att ovanligt många har varit kritiska mot SOU 2008:80.

5. Analys

I analyskapitlet har vi valt att följa strukturen i det teoretiska resonemanget, således kommer först en diskussion kring akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen och i SOU 2008:80. Därefter analyseras motivationsfaktorer, akademiska experters bidragande roll samt forskningsrapporternas egenskaper.

5.1 Akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen

5.1.1 Deltagandet i utredningar

I resonemanget angående ”Deltagandet av akademiska experter i normbildningsprocessen” nämns att akademiska experter sällan deltar i normbildningsprocessen, samma mönster kan vi urskilja hos respondenterna. Fem av sex akademiska experter har aldrig varit delaktiga i Statens Offentliga Utredningar. De främsta anledningarna till att dessa aldrig deltagit beror på tidsbrist, energi samt att de aldrig har blivit tillfrågade. FASB och amerikanska näringslivet skulle vilja se ett större deltagande av akademiska experter i normbildningsprocessen genom att involvera dem i utförandeprocessen av standarderna. Anledningen är att de vill att akademiska experter ska få större möjligheter att kunna påverka utredningens resultat, men även för att de kan upplysa om ämnesområden som utredningsgruppen inte har beaktat. Utifrån detta resonemang anser vi att det är konstigt att inte fler akademiska experter har blivit tillfrågade att delta i Statens Offentliga Utredningar.

Anledningar till att de inte har blivit tillfrågade, tror vi, kan bero på fördomar mot akademiska experter. Utredningsgruppen vill ha förslag som är genomförbara i praktiken och akademiska experter är huvudsakligen fokuserade på olika teoretiska möjligheter. Akademiska experter problematiserar och ifrågasätter frågorna i utredningen ett steg längre till skillnad från praktikerna, akademiska experter kan således uppfattas som jobbiga och krävande. Jönsson anser att den främsta anledningen till att endast ett fåtal akademiska experter blivit tillfrågade beror på departementens kontaktnät. Han påstår att det oftast är stockholmare som blir tillfrågade att delta i utredningar. Bengtsson, från utredningsgruppen, kontrar och menar att akademiska experters empiriska åsikter inte skiljer sig markant från andra aktörers. Han menar att det sällan går att utläsa huruvida det är akademiska experters eller praktikers åsikter. Vi kan förstå Bengtssons resonemang ifall de akademiska experterna inte grundar sina argument och slutsatser på empirisk forskning, utan endast yttrar sina åsikter. I detta fall är det ganska uppenbart att åsikterna kan vara svåra att särskilja ifrån praktikernas. Däremot ifrågasätter vi Bengtssons uttalande i de fall akademiska experters slutsatser och argument grundas på empirisk forskning. Då hade slutsatserna och argumenten inte bara varit utformade på helt olika sätt, de hade även grundat sina åsikter på empiriska forskningsresultat. Sådana resultat anser vi att utredningsgruppen borde vilja ha för att resultatet i utredningen ska bli så bra som möjligt.

Vi anser även att om staten vill engagera fler akademiska experter till att delta i normbildningsprocessen, borde de fråga alla akademiska experter med kunskap inom ämnet oavsett hur länge de har varit doktorer. Hilling säger att en bidragande orsak till hans låga deltagande kan bero på att han endast har varit doktor i ett år. Vi anser inte att detta borde ha för stor betydelse, utan att en sammansättning av både mer eller mindre erfarna akademiska experter vore det bästa. Nya doktorer har ofta en passion att engagera sig och tar reda på så mycket som möjligt om ämnet, till skillnad från en etablerad doktor som kan vara mer låst i äldre forskning. En etablerad doktor har dock en gedigen erfarenhet och tillsammans menar vi att en kombination av mer eller mindre erfarna akademiska experter borde vara den ultimata sammansättningen.

Oavsett om akademiska experters åsikter är svåra att särskilja från praktikers, menar vi att det inte är en anledning till att det ska finnas fler representerade praktiker och så få akademiska experter. Akademiska experter tänker på ett annat sätt än praktiker och således skiljer sig deras tillvägagångssätt markant från praktikernas. Därför är de båda viktiga faktorer i

normbildningsprocessen. Det kan vara gynnsamt att titta på både det teoretiska och det praktiska då nya lagar och normer införs. Självklart ska det teoretiska inte ta över utredningen då det ska vara praktiskt genomförbart i praktiken, men att lyfta fram den teoretiska sidan i ett problem kan gynna hela normbildningsprocessen då problemet kan ses från en annan aspekt.

FASB vill att flera olika aktörer ska vara delaktiga i normbildningsprocessen, men så ser det inte ut idag utan det är främst praktikerna som gör sina röster hörda. Vi anser att, om normgivarna vill ha med olika aktörer i processen borde fler akademiska experter delta. Bengtsson, från utredningsgruppen, menar att det inte är för få akademiska experter med i utredningsgruppen, utan att det fanns tre stycken platser som var ägnade åt personer av oberoende ställning och två stycken av dessa blev tillsatta av akademiska experter. Varför hörs då inte deras röst lika högt som praktikernas? Vi upplever att praktikerna kan dra större nytta av att höras, då det ger reklam åt företaget eftersom deras företagsnamn nämns i samband med den aktiva debattörens. I sin tur kan detta leda till att företaget får fler kunder. Om exempelvis en revisor skriver många debattinlägg i branschtidningar inom ett visst område kan denne bli känd för detta bland företagen. Om ett företag som är verksamt inom detta område får uppfattningen att revisorn är kunnig inom området kan det leda till att företaget vill anlita revisorn. En akademisk expert kan genom att publicera sina artiklar göra sitt namn känt, men däremot tror vi att det är svårare för en enskild akademisk expert att exempelvis få forskningsanslag till universitet där denne arbetar. Det kan istället behövas flera aktiva akademiska experter i en viss debatt.

Vi anser att fler akademiska experter kan delta genom att exempelvis skriva remissvar. Då det endast finns tre oberoende platser att fylla kan Statens Offentliga Utredningar ändå utlysa fler universitet till att agera som remissinstanser. Naturligtvis får akademiska experter skriva remissvar på eget initiativ om de har något de vill belysa. Skulle Statens Offentliga Utredningar utse fler universitet kan det leda till att deltagandekvoten av akademiska experter ökar. En jämnare balans mellan akademiska experter och praktiker skulle då uppkomma. Således skulle statusen att vara delaktig i Statens Offentliga Utredningar öka ifall fler universitet blir tillfrågade att delta i utredningsgruppen eller som remissinstans. S Nilsson nämner att ifall universitetet där han är verksam skulle bli tillfrågat att vara remissinstans, skulle han genast svara ja då han anser att det är deras ansvar att ställa upp. Vi tror att om Statens Offentliga Utredningar utser fler universitet skulle antalet akademiska experter i normbildningsprocessen definitivt att öka.

I resonemanget om ”Deltagandet av akademiska experter i normbildningsprocessen” nämns att endast 10 procent av totalt 48 356 publicerade artiklar i redovisnings- och finanstidskrifter, skrivs av akademiska experter. Jönsson säger att kvoten för avslagna publicerade artiklar inom redovisningsområdet är 95 procent. För att akademiska experter ska kunna meritera sig och göra karriär, måste de publicera artiklar i internationella tidskrifter. Detta gäller främst ekonomer och inte jurister, fortsätter Jönsson. S Nilsson håller med Jönsson, men påpekar att det inte heller är meriterande för akademiska experter att vara med i någon av Statens Offentliga Utredningar. Vi anser att det är märkligt att 95 procent av alla publicerade artiklar får avslag. Då det är svårt för akademiska experter att publicera artiklar internationellt, menar vi att det blir svårt för dem att skapa sig ett känt namn i debatten som kan göra dem attraktiva till att bli erbjudna att delta i en av Statens Offentliga Utredningar. Eftersom det inte är lika meriterande för jurister att publicera artiklar internationellt, utan att det går lika bra att göra detta nationellt, är det lättare för dem att skapa sig ett namn i debatten och bli uppmärksammade till skillnad från ekonomer.

Utifrån ovanstående argument blir det automatiskt mer meriterande för jurister att delta i en av Statens Offentliga Utredningar då de utspelar sig nationellt. Detta är även en anledning till att vi tror att ekonomer inte deltar i lika stor utsträckning som jurister. Om ett deltagande i Statens Offentliga Utredningar skulle vara mer statushöjande kan detta leda till att fler ekonomer vill delta i utredningen. Statens Offentliga utredningar skulle kunna skriva om akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen. Om akademiska experter ser sitt namn och sina åsikter publicerade i en tidning leder det till att de blir uppmärksammade för sin kunskap. Således blir ett deltagande för ekonomer i normbildningsprocessen meriterande och kan främja att fler ekonomer deltar. Akademiska experter bör inte hindras från att delta på grund av att det är svårt för dem att publicera artiklar internationellt.

För att akademiska experter ska kunna publicera sina artiklar i tidskrifter måste de vara väldigt snäva i sin forskning och gå in på djupet i ämnet, berättar Jönsson, och således blir de inte lika attraktiva i normbildningsprocessen. Detta tycker vi är fel, akademiska experter som kan väldigt mycket inom ett specifikt område kan oftast väldigt mycket om ämnet i helhet och därmed borde detta inte hindra dem från att delta i en utredning. Akademiska experter är allmänt kända för att vara duktiga på att söka information och skulle en utredning beröra deras kunskapsområde kan de enkelt uppdatera sin kunskap, trots att det inte är deras specialområde.

5.1.2 Deltagandet i SOU 2008:80

Bengtsson och Möller från utredningsgruppen menar att det måste finnas en bred sammansättning av olika aktörer vid normbildningsprocessen. I SOU 2008:80 var det 20 olika aktörer med i utredningen och därmed anser Bengtsson att antalet delaktiga akademiska experter inte är särskilt lågt. P Nilsson, även han från utredningsgruppen, tillägger att ytterligare en orsak är att det finns få akademiska experter som är kunniga inom skatteområdet. De akademiska experterna har svårt att svara på varför det endast är två akademiska experter med i SOU 2008:80. Hilling menar dock på att det finns många intressenter som vill göra sina röster hörda och desto fler som sitter med i en utredning, desto fler intressen måste tillgodoses. Jönsson argumenterar om att aktörer i utredningen förväntar sig att de enkelt och snabbt ska kunna framföra sina synpunkter och därför inte vill att en akademisk expert ska belysa deras argument från olika synvinklar. Anledningen till att Jönsson anser detta, tror vi beror på att om akademiska experter diskuterar olika ståndpunkter fram och tillbaka kommer utredningen att dra ut på tiden och det blir således svårt att hålla deadline.

Vi kan förstå den ovanstående diskussionen men vi anser ändå att det är viktigt att alla aspekter på ett problem beaktas. Bengtsson påpekar att den sammansättning av olika aktörer som finns i utredningen är bra och att fler akademiska experter kan bidra till en alltför akademisk utredning. Vi håller till viss del med Bengtsson, då vi anser att det är bra med en bred sammansättning. Däremot håller vi inte med om att utredningen kan bli för akademisk, då vi anser att de som deltar i utredningen är insatta i det berörda ämnesområdet. Vi menar även att fler akademiska experter endast borde tillföra nya synvinklar att kunna angripa problemet utifrån.

Vi anser att Bengtssons resonemang är märkligt då P Nilsson menar att anledningen till det låga deltagandet av akademiska experter i SOU 2008:80 beror på att det inte finns tillräckligt många kunniga inom skatteområdet. Detta ser vi inte som en tillräcklig stark anledning, då exempelvis Claes Norberg och Per Thorell är kunniga inom området men inte utsedda. Vi menar dock inte att akademiska experter ska få majoritet i utredningsgruppen, eftersom det kan vara svårt för företag att tillämpa en utredning som är alltför teoretisk och inte praktiskt genomförbar.

Fler praktiker deltar i utredningen, se bilaga 2, i jämförelse med akademiska experter. Detta kan genomsyras av medeltalet artiklar publicerade i tidskrifter, då 3,2 är skrivna av akademiska experter jämfört med 8,7 skrivna av praktiker vilket står i ”Deltagandet av akademiska experter i normbildningsprocessen”. Vi menar att praktikerna dominerar i näringslivet och på så vis är det inte underligt att de dominerar i SOU 2008:80. Debatten rörande sambandet mellan redovisning och beskattning är främst en praktisk och politisk fråga, vilket även respondent X antyder. Praktikerna i SOU 2008:80 representerar många gånger en hel organisation och således menar vi att deras åsikter får större tyngd i utredningen än akademiska experters. Detta då akademiska experter framför mer allmänna åsikter och inte ofta framför ett gemensamt ställningstagande från flera personer. Vi kan se en koppling till akademiska experters forskningsrapporter som nämns i ”Akademiska experters bidragande roll”. Dessa rapporter fokuserar på kvantitativa analyser och lägger inte särskilt stor vikt vid hur det är i praktiken, men att de ändå har en konstruktiv inverkan. Vi menar att detta kan vara ytterligare en anledning till att det endast har varit med två akademiska experter i SOU 2008:80. Eftersom det är en politisk och praktisk fråga, är två stycken akademiska experter trots ovanstående diskussion inte särskilt få, då förslagen i utredningen påverkar företagen i praktiken och därmed måste vara genomförbara för praktikerna.

De flesta akademiska experter som deltar i normbildningsprocessen har forskat inom ämnesområdet eller inom områden där det förekommit många teoretiska debatter, detta nämns i resonemanget om ”Deltagandet av akademiska experter i normbildningsprocessen”. Vi tror att det låga deltagandet av akademiska experter i normbildningsprocessen kan bero på att det är få som har forskat inom sambandet mellan redovisning och beskattning, därför är de således inte tillräckligt kunniga inom området. Utifrån detta tycker vi att det är konstigt att Bjuvberg inte vill vara med i utredningsgruppen i SOU 2008:80, då hans argument är att sambandet är hans forskningsfråga. Han vill objektivt kunna bidra med sin forskning och därmed stå utanför. Vi tycker att det är märkligt och menar att eftersom det är hans forskningsområde borde han hellre vilja vara med i utredningsgruppen. Han hade då kunnat påverka resultatet av processen direkt och inte indirekt via remissvar. Vi kan emellertid urskilja att resonemanget inte överrensstämmer med verkligheten.

5.2 Faktorer som motiverar akademiska experter att delta i normbildningsprocessen

Resonemanget rörande ”Motivationsfaktorer för att delta i normbildningsprocessen” behandlar bakomliggande faktorer till akademiska experters deltagande i normbildningsprocessen. Det nämner två faktorer som uppmuntrar akademiska experter att delta och fem faktorer som gör att de inte vill delta. De akademiska experterna anser att de viktigaste motivationsfaktorerna för att de ska vilja delta är ett genuint intresse för ämnesområdet, att de har tillräckligt mycket tid över för att delta och att fler resurser ska ges i form av forskningsanslag. Övriga faktorer som nämns är att de vill kunna påverka och få erfarenhet av hur normbildningsprocessen går till. Faktorerna intresse, tid och pengar anser vi är av högsta relevans. Dessa överrensstämmer även med teorin. Ett stort intresse måste finnas hos akademiska experter för att de ska vilja delta i normbildningsprocessen, om de inte är intresserade av ämnesområdet motiverar det dem inte heller att delta. Tid är också en viktig faktor, utan tid har de ingen möjlighet att delta överhuvudtaget. Likaså gäller ersättning i form av pengar, utan forskningsanslag har universiteten inte råd att ge akademiska experter extra bidrag för ytterligare forskning.

Ytterligare en faktor som respondenterna har nämnt och som överrensstämmer med resonemanget, är att de vill kunna påverka normbildningsprocessen. Vi förstår att denna faktor är viktig för de akademiska experterna, då vi anser att det inte skulle vara speciellt givande för dem att delta ifall de inte kan påverka processen. Vi tror även att det finns ett egenvärde för dem att känna att deras empiriska forskning får genomslag i form av normer. Staten skulle kunna bidra med mer pengar till universiteten och således ge dem möjligheten till att kunna delta i större utsträckning. Genom att de uppmuntrar akademiska experter då de bidragit med något, exempelvis remissvar, kan staten få akademiska experter att känna att deras bidrag har kunnat påverka processen. Det behöver inte alltid vara så att det akademiska experter bidrar med ska påvisas i det slutgiltiga resultatet, men det ger dem ett tecken på att deras bidrag är läst och att deras synpunkter var intressanta. Det visar även att staten har beaktat detta då en argumentation har förts i utredningsgruppen. Vi tycker det är förståeligt att akademiska experter inte orkar lägga ner tid och energi på något som beaktas i liten utsträckning och är det så akademiska experter känner, förstår vi att de inte känner sig motiverade till att delta.

Tre faktorer nämns i resonemanget men inte av respondenterna på denna fråga, är faktorer som inte motiverar dem till att delta i normbildningsprocessen. Dessa är att normbildningsprocessen är alltför politisk, att den innehar bristfälliga belöningar samt att de akademiska experterna tidigare har forskat inom ett visst ämne och på så vis anser att de har något att bidra med. Om vi utgår ifrån respondenternas svar på andra frågor kan vi dock dra slutsatsen att dessa faktorer till viss del har haft en inverkan på deras bristfälliga deltagande i normbildningsprocessen.

5.3 Akademiska experters bidrag i normbildnings-processen

5.3.1 Bidragande roll

I resonemanget kring ”Akademiska experters bidragande roll” nämns att normbildarna måste förstå de akademiska forskningsrapporterna för att de ska kunna tillämpa och använda dem i normbildningsprocessen. Vi anser att en koppling kan dras mellan akademiska forskningsrapporter och remissvar, genom sättet de är formulerade på.

Jönsson anser att anledningen till att en del remissvar är mindre tydliga för regeringskansliet att förstå, beror på att de upptar allt för mycket tid och att de inte utgör något meritvärde för akademiska experter. Han tillägger att akademiska experter inte får någon belöning, i form av meriterande värde, då de skriver remissvar. Detta kan vara en anledning till att de inte avsätter tillräckligt mycket tid för att formulera sig på ett tydligt och enkelt sätt. Fyra respondenter delar inte Jönssons åsikt angående otydliga formuleringar i remissvaren. Bjuvberg nämner att det skulle vara meningslöst att utforma otydliga remissvar, då läsarna inte kan skapa sig en förståelse och på så sätt inte heller applicera svaren. P Nilsson, från utredningsgruppen, påpekar att akademiska experters remissvar inte är mindre komplicerade än andra aktörers. Han anser att regeringskansliet inte har några problem att förstå remissvaren, då de är vana läsare av remissvar.

Flertalet av de akademiska experterna nämner att de vill kunna påverka normbildningsprocessen och att detta är en av anledningarna till att de vill delta, därför antar vi att de flesta remissvaren är utformade på ett tydligt sätt. Vi menar även, så som Bjuvberg påstod, att det känns meningslöst att de akademiska experterna skulle lägga ner så pass mycket tid på ett remissvar för att sedan formulera dem på ett oanvändbart sätt. Ett otydligt svar kan inte heller påverka utgången i utredningen och därför anser vi att det är relativt osannolikt att akademiska experter medvetet skulle utforma sina remissvar på detta sätt. Tidsbristen kan emellertid leda till att de inte prioriterar att formulera sina svar lika tydligt som de annars skulle ha utformat dem. Om de i sitt dagliga arbete skulle ges mer tid för att engagera sig i olika utredningar, skulle de möjligtvis engagera sig mer i sina remissutformanden. Vi tror att de skulle engagera sig bättre om de fick belöning för sina prestationer, denna belöning skulle staten kunna ge i form av mer forskningsanslag. Detta i sin tur kan användas för att öka antalet anställda timmar, exempelvis genom att öka akademiska experters tjänstetid eller anställa ytterligare personal och således dela ansvaret för remissvar.

Genom remissvar bidrar akademiska experter till utredningar, men det är även ett sätt att indirekt delta i normbildningsprocessen. Enligt resonemanget i ”Deltagandet av akademiska experter i normbildningsprocessen” beror deltagandefrekvensen främst på den aktuella standardens omfång och inte ämnesområdet i själva standarden. Hilling och Bjuvberg säger att de skulle vilja delta i en utredning om ämnet är intressant. Hilling uttrycker även att han genom ett deltagande vill bidra med vidare forskning. Bjuvberg tillägger dock att tidsaspekten är en viktig faktor. Utifrån detta kan vi urskilja att ämnesområdet är den viktigaste faktorn och inte omfånget i sig, trots att tidsaspekten är relevant. Om de inte är kunniga inom ämnet menar vi att det inte finns någon anledning till att de skulle delta i en utredning, eftersom de då inte har någon kunskap att bidra med. Vi anser även att intresset borde vara en stor anledning till att vilja delta, om de akademiska experterna inte är intresserade finns det inte någon anledning till att skriva remissvar. Finns det inget intresse blir remissvaret inte heller lika bra.

Normbildare borde, enligt ”Akademiska experters bidragande roll”, utforma ett starkare samband med ledande forskningsuniversitet. Genom att uppmuntra akademiska experter att forska inom vissa områden kan normbildarna främja sambandet dem emellan. Två av de akademiska experterna säger att fallet inte är så och att de aldrig har känt uppmuntran från

staten. Jönsson menar att ett flertal praktiker sitter med i utredningarna och att relationen dem emellan är konstig. Praktikerna har en stor respekt för akademiska professorstitlar, men samtidigt baktalar de akademiska experters kunskap om hur det fungerar i praktiken. Utifrån resonemanget menar han att staten undgår att uppmuntra akademiska experter att forska. Hilling håller inte med Jönsson, då han menar på att det i viss mån ges uppmuntran i form av riktade insatser, men att dessa inte alltid är relevanta och inte alltid blir som staten tänkt sig. Bjuvberg är av en helt annan uppfattning, han anser att akademiska experter forskar då det är deras yrke och att uppmuntran från staten inte borde spela någon roll i valet av forskningsområde.

Oavsett om staten till exempel skulle be akademiska experter att forska inom ett visst område, som sedan ska utredas, tror vi att detta skulle kunna bli alltför politiskt. Vi tror att akademiska experter i allmänhet har ett personligt intresse inom ett visst område. Ifall de skulle bli tillfrågade att forska specifikt inom ett annat område, skulle flertalet akademiska experter motsäga sig detta. Vi menar även att om staten får ett för stort inflytande över vad akademiska experter ska forska om, kan det leda till att de blir färgade av deras ställningstagande i frågan och således inte agerar oberoende. Detta kan ses tydligare ifall statens riktade forskningsförslag innebär mer forskningsanslag. Skulle staten få för mycket makt över forskningsförslagen, skulle även den allmänna forskningen kunna hämmas och således bli alltför politisk. Staten bestämmer då vad det ska forskas inom och är i de flesta fall endast intresserade av områden som påverkar Sverige i stort. Bjuvberg delar dock inte vårt resonemang, då han anser att staten varken vill eller kan styra forskarna.

5.3.1.1 Bidragande roll i SOU 2008:80

Akademiska experter utgör en unik roll i normbildningsprocessen, enligt resonemanget i ”Akademiska experters bidragande roll”, då de använder objektiva analyser och empiriska undersökningar. Genom sitt deltagande kan akademiska experter påverka utgången i utredningen samt lyfta fram obeaktade ämnesområden. De flesta av respondenterna, som har en åsikt angående ämnet, anser att SOU 2008:80 inte hade blivit annorlunda ifall fler akademiska experter hade bidragit till utredningen. De akademiska experterna menar att ordföranden i SOU 2008:80 hade bestämt vad utredningen skulle komma fram till redan innan den påbörjats. Bjuvberg menar att det var svårt för utredningsgruppen att komma fram till

något annat än frikoppling, då de var låsta av direktiven. Bengtsson och Möller, från utredningsgruppen, kan inte ta ställning till huruvida det hade blivit annorlunda eller inte. P Nilsson tror däremot att akademiska experter har lika stor inverkan på utredningen som andra aktörer. Hilling är en av de få respondenterna som tror att utredningen skulle ha kunnat falla sig annorlunda, eftersom akademiska experter kan problematisera och ifrågasätta området samt påbörja diskussioner som utredningsgruppen tidigare inte har beaktat.

I SOU 2008:80 tror vi att akademiska experters medverkan inte hade kunnat påverka resultatet i utredningen i allt för stor utsträckning, då utredningen redan var styrd av direktiven. Skulle det däremot röra sig om en annan utredning där direktiven inte styr lika mycket, tror vi att akademiska experter skulle ha kunnat påverka utredningen. Detta tror vi då akademiska experter har en unik roll i normbildningsprocessen samt kan bidra med nya argument och synpunkter. De väcker även nya obeaktade diskussioner i utredningsgruppen genom objektiva analyser och empirisk forskning. Akademiska experter kan angripa problemen från nya perspektiv och således förändra tankegången hos de andra aktörerna. Dessa kan i sin tur komma med ytterligare infallsvinklar till problemen. Genom att låta fler akademiska experter bidra och sedermera delta i Statens Offentliga Utredningar, kan de och de andra aktörerna nå det mest ultimata resultatet på problemet. Trots att det ska vara genomförbart i praktiken, måste alla aspekter behandlas innan ett ställningstagande tas.

I ”Akademiska experters bidragande roll” förs under ett flertal gånger ett resonemang om att akademiska experter är politiskt oberoende. Det nämns även att de kan agera som en oberoende rådgivare till skillnad från praktiska rådgivare som också är delaktiga i normbildningsprocessen, då de praktiska rådgivarna ofta företräder ett minoritetsintresse. Respondenterna har olika uppfattningar huruvida SOU 2008:80 grundar sig på politiskt oberoende argument. Södersten menar att antalet är tillräckligt och att ingen information undanhålls, han anser dock att informationen kan vara politiskt styrd till viss del. Respondent X hävdar att hela utredningen är ett politiskt problem och att inga av förslagen, oavsett aktör, är grundade på politiskt oberoende argument. P Nilsson, från utredningsgruppen, och Hilling anser att det väsentliga är att aktören i fråga är politiskt oberoende och inte huruvida det är en akademisk expert eller inte. I SOU 2008:80 finns ett antal olika aktörer som representerar bland annat FAR SRS och Skatteverket, vi antar att dessa aktörer för fram organisationens åsikter. Om en av organisationerna är emot det som större delen av utredningsgruppen argumenterar för, menar vi att denna aktör har starkare genomslagskraft i och med att aktören

representerar en hel organisation. Utredningen kan emellertid färgas av olika organisationers ståndpunkter och således påverka de slutgiltiga förslagen i utredningen, på ett sätt som de annars inte skulle ha gjort. Akademiska experter behöver däremot inte ta hänsyn till någon bakomliggande organisation, utan kan tänka mer fritt och grunda sina argument på empirisk data. Därmed blir akademiska experter oftast mer politiskt oberoende än aktörer som representerar en bakomliggande organisation. Det kan dock vara svårare för akademiska experter att få igenom sina förslag eftersom de inte representerar en organisation. Detta är ett argument till varför det borde vara fler akademiska experter, eller i alla fall fler oberoende aktörer, med i SOU 2008:80.

En plattform skapas för att få uppmärksamhet och görs genom att personen publicerar till exempel artiklar och deltar i utredningar, enligt resonemanget ”Akademiska experters gehör”. Aktörer som framför en organisations åsikter har således, enligt vår mening, en större plattform att stå på i jämförelse med akademiska experter och kan genom detta lättare få igenom sina synpunkter oavsett om de är empiriskt grundade eller inte. P Nilsson menar att om en aktör deltar aktivt och hjälper till i normbildningsprocessen, får denne sina åsikter hörda. De personer som har auktoritet får störst genomslagskraft i sina argument. Detta kan leda till att aktören i fråga blir en ledande part i utredningen. Utifrån argumentationen anser vi att om aktören har starka åsikter samt en bakomliggande organisation som delar dennes åsikt, har aktören en bred plattform att stå på. Således kan en aktör som hörs och syns mycket färga utredningen och därmed påverka utredningens utgång samt resultat. Något som vore bra är om akademiska experter har, såsom revisorerna har FAR SRS, en egen organisation. På så vis skulle de enklare kunna föra fram och få igenom sina synpunkter. S Nilsson nämner även detta i empirin. Vi tror att deras oberoende ställning kommer att vara oförändrad då organisationen inte kommer att påverka ställningstagandet i olika frågor, utan endast föra fram en gemensam ståndpunkt som bygger på empirisk forskning.

Respondenterna har delade meningar rörande de tillgängliga empiriska data rörande sambandet mellan redovisning och beskattning. Bjuvberg tycker att det finns tillräckligt mycket data, då han som jurist använder förarbeten, lagar och regler som empiri när han skriver forskningsrapporter rörande ämnet. S Nilsson, som är ekonom, är av en annan uppfattning. Han menar att det finns en del empirisk forskning om ämnet, men inte tillräckligt. Hilling är av samma uppfattning som S Nilsson, trots att han är jurist, och han kritiserar utredningsgruppen då han inte tycker att de har beaktat empirisk forskning när de

grundat sina förslag. I resonemanget ”Akademiska experters bidragande roll” kan det utläsas att forskning alltid har varit och kommer att vara av ett stort värde. Vi anser att utredningsgruppen i SOU 2008:80 borde ha beaktat detta faktum genom att bidra med forskningsanslag till sambandet mellan redovisning och beskattning vid ett tidigare skede. På så vis skulle utredningsgruppen ha haft tillgång till empirisk forskning då de tagit sina beslut. Eftersom debatten rörande sambandet har förts under 40 år, menar vi att det inte skulle ha gjort särskilt mycket skada om staten väntat ytterligare ett par år, innan de drev på att utredningen skulle genomföras. Vi vet inte om resultatet i SOU 2008:80 hade blivit annorlunda, men vi tycker att argumenten hade fått en större tyngd om utredningsgruppen hade beaktat den empiriska forskningen på området.

5.3.2 Forskningsrapporternas egenskaper

Den enda av de akademiska experterna som har suttit med i Statens Offentliga Utredningar är Södersten, som har varit med ett flertal gånger. Däremot har två av de andra deltagit i normbildningsprocessen genom att lämna remissvar. I resonemanget om ”Akademiska experters forskningsrapporter och dess egenskaper” nämns att akademiska forskningsrapporter har en tendens att vara tvetydiga och innehålla multipla tolkningar. Tre akademiska experter påstår att normbildarna inte tar hänsyn till deras forskningsrapporter och andra uttalanden. Hilling menar att forskningsrapporterna kan motsäga vad utredningen kommit fram till, men även att den här typen av information kan ta längre tid för utredningsgruppen att beakta. Respondent X är av den uppfattningen att Statens Offentliga Utredningar i större utsträckning tar hänsyn till internationell forskning istället för vad svenska akademiska experter kommit fram till.

Enligt ”Akademiska experters forskningsrapporter och dess egenskaper” föredrar normbildarna att erhålla bevis som är rena och otvetydiga, detta resonemang stärker Hillings argument. Detta kan enligt oss skådas genom att forskningsrapporterna är mer omfattande och således tar längre tid för normbildarna att granska. S Nilsson och Jönsson håller med resonemanget i ”Akademiska experters forskningsrapporter och dess egenskaper” då de anser att forskningsrapporter ofta är smala, detaljrika och svårtydliga medan normbildare eftersträvar beskrivningar av övergripande och bred karaktär. Bengtsson, från

utredningsgruppen, menar att akademiska experters forskningsrapporter inte är särskilt användbara eftersom doktorsavhandlingar främst är sociologiska avhandlingar som därmed inte kan påverka normbildningsprocessen. Utifrån vad respondenterna tidigare har sagt kan vi ändå se att resonemanget och empirin skiljer sig åt. De flesta respondenter menar att de skriver sina remissvar tydligt då de vill påverka, således borde de akademiska experterna försöka att undvika formuleringar av komplext slag. Rapporterna från akademiska experter tar längre tid att beakta och detta är inte konstigt då de ofta lyfter fram nya synsätt. När ett problem kan skådas på nya sätt, måste utredningsgruppen beakta alla för- och nackdelar kring detta och hur det skulle påverka i praktiken.

Ytterligare en anledning till att normbildarna inte tar lika mycket hänsyn till akademiska experters forskningsrapporter kan bero på tidspress. Ett problem i en utredning ska oftast lösas under en kort period, vilket även Södersten nämner. Skulle utredningsgruppen ges längre tid till att utreda ett problem, menar vi att fler akademiska experters forskningsrapporter skulle beaktas av normbildarna. En regering sitter endast vid makten under fyra år, vilket också kan leda till att korta tidshorisonter krävs för att deras politiska ställningstagande ska hinna genomföras.

I ”Akademiska experters forskningsrapporter och dess egenskaper” står det även att det är normbildarnas ansvar att dra slutsatser kring standarder och inte de akademiska experternas. Därmed menar vi att det är upp till normbildarna att välja vilka rapporter de vill beakta. Bengtsson, från utredningsgruppen, berättar att de rapporter som kan påverka är de som är av betydande åsikt för utredningen. Anledningen till att akademiska experters forskningsrapporter inte beaktas i lika hög grad som andra aktörers argument, upplever vi kan vara att de är smala och detaljrika. En annan person från utredningsgruppen, P Nilsson, menar att det väsentliga är innehållet i rapporterna och inte huruvida det är en akademisk expert eller en annan aktör som har skrivit dem. Vi tror heller inte att normbildarna skulle undgå att granska en viss rapport, om de ansåg att den var av hög relevans för utredningen.

Bjuvberg upplever att akademiska experters forskningsrapporter indirekt beaktas, genom att utredningsgruppen läser det som publiceras, men att de inte direkt uttalar sig om att de har gjort det. Detta anser vi kan vara en anledning till att akademiska experter uppfattar att sina forskningsrapporter och andra uttalanden inte tas hänsyn till. S Nilsson tycker däremot att det är kvaliteten på informationen som avgör hur stor hänsyn normbildarna tar till rapporterna,

medan Södersten menar att normbildarna allmänt beaktar akademiska experters uttalanden i hög grad. Vi tror att skälet till att hälften av de akademiska experterna tror att normbildarna inte beaktar deras uttalanden, beror på att de inte är lika insatta i normbildningsprocessen och på så vis egentligen inte vet hur en utredning går till. Detta förklarar Söderstens påstående, eftersom han har deltagit i flertalet utredningar och vet hur det går till.

5.4 Svar som inte har anknytning till resonemangen

Avslutningsvis har respondenterna gett vissa svar som inte grundas i de teoretiska resonemangen, det vill säga induktiva svar, vi finner dock dessa synpunkter intressanta och aktuella att belysa. Dessa områden kommer inte att behandlas mer utförligt i examensarbetet, då vi inte har den tid som behövs för att behandla dem rättvist. Däremot finner vi att områdena kan leda till intressant fortsatt forskning.

S Nilsson menar att SOU 2008:80 är en beskattningsfråga och detta gör det problematiskt, då denna fråga ligger inom juridisk rättskunskap och inte inom företagsekonomin. Därför är det svårt för företagsekonomer att forska rörande sambandet mellan redovisning och beskattning eftersom de då inkräktar på en annan institution. Han anser att ett bättre samarbete mellan institutionerna är att önska, för att forskning enklare ska kunna bedrivas av båda.

Respondent X anser att SOU 2008:80 är ett politiskt problem. Flera länder har idag frikoppling och eftersom Sverige bedriver handel med många av dessa, tror respondent X att detta har påverkat utgången av SOU 2008:80. Respondent X menar att en påverkan finns utifrån då det är globaliseringen som styr och Sverige kommer därmed att bli tvingade att införa frikoppling.

Bengtsson, från utredningsgruppen, nämner att staten utgår från två syften då personer till utredningsgrupper ska tillsättas. Det första syftet innebär att utredningen vill ha styrning redan från början och således bra förslag. Nästkommande syfte innebär att utredningen ska ge demokratisk legitimitet åt organisationer och personer som besitter enskilda intressen av utredningen.

6. Slutsatser

I examensarbetets avslutande kapitel besvaras frågeställningarna som tas upp i problemformuleringen och slutsatser formulerats utifrån analysen. Därefter föreslås intressanta områden för vidare forskning.

6.1 Slutsatser

6.1.1 Vilka är anledningarna till att endast ett fåtal akademiska experter deltar i normbildningsprocessen samt SOU 2008:80 och vilka åtgärder finns det för att öka antalet deltagande?

Vi har kommit fram till att en anledning till att endast ett fåtal deltar är att de akademiska experterna inte har blivit tillfrågade av Statens Offentliga Utredningar att delta i processen, detta beror på fördomar mot akademiska experter. Deltagandet av akademiska experter i SOU 2008:80 var även det lågt, vilket beror på att endast ett fåtal har forskat inom ämnesområdet. Bjuvberg har dock gjort det men ville ändå inte delta, vilket vi anser märkligt.

En annan anledning är att det är mer meriterande för jurister än ekonomer att delta i Statens Offentliga Utredningar. Vi har kommit fram till att staten borde lyfta fram akademiska experters åsikter och således göra det meriterande även för ekonomer att delta. Staten kan göra detta genom att uppmärksamma akademiska experter och deras synpunkter i media.

Ytterligare en anledning till akademiska experters låga deltagande är att praktikerna gynnas mer av att höras till skillnad från de akademiska experterna, då praktikerna oftast företräder ett minoritetsintresse. Detta påvisas då praktikerna dominerar i SOU 2008:80.

Den höga kvoten för publicerade artiklar som har fått avslag, kan vara en anledning till att få akademiska experter deltar i normbildningsprocessen. Vi tycker dock att detta inte är en tillräckligt stark orsak för att få akademiska experter deltar i normbildningsprocessen. Oavsett om de deltar eller inte i utredningsgruppen, har de en gedigen kunskap inom olika områden och kan därmed agera som remissinstanser.

En sammansättning av både mer och mindre erfarna akademiska experter i normbildningsprocessen är den ultimata kombinationen. Det är viktigt att det teoretiska perspektivet beaktas såväl som det praktiska, dock får det teoretiska perspektivet inte ta över utredningen eftersom resultatet ska tillämpas i praktiken. Denna sammansättning av aktörer ska gälla för alla Statens Offentliga Utredningar och då även för SOU 2008:80. Vi kan inte se att fler akademiska experter skulle göra utredningen alltför akademisk, då de endast tillför nya synsätt att angripa problemet på. Vi ser att det är viktigt att alla aktörers infallsvinklar uppmärksammas i Statens Offentliga Utredningar. Då SOU 2008:80 är en politisk och praktisk fråga tycker vi att antalet deltagande akademiska experter ändå kan vara tillräckligt i denna utredning.

Vi anser att det är för få universitet som är remissinstanser, antalet tycker vi ska öka. Detta skulle då bidra till att deltagandekvoten av akademiska experter ökar vilket leder till en jämnare balans mellan akademiska experter och praktiker i normbildningsprocessen.

6.1.2 Vilka är de bakomliggande faktorerna till akademiska experters deltagande?

Vi har kommit fram till att de bakomliggande faktorerna som motiverar en akademisk expert till att delta i normbildningsprocessen är fyra stycken. Dessa är ett genuint intresse för ämnesområdet, att de har tillräckligt mycket tid över för att delta och att fler resurser ska ges i

form av forskningsanslag. De akademiska experterna blir även motiverade om de känner att de kan påverka processen.

6.1.3 Faktorer som engagerar akademiska experter att bidra till normbildningsprocessen och SOU 2008:80

En faktor som skulle engagera akademiska experter till att bidra är att de har tillräckligt med tid. Remissvaren som akademiska experter skriver är utformade på ett tydligt sätt. Dock kan tidsbristen medverka till att akademiska experter känner att de inte har tillräckligt med tid för att kunna utforma remissvaren lika väl som de annars skulle ha gjort. Detta beror på att akademiska experter upplever att utredningarna är tidsbegränsade samtidigt som tidsbrist uppstår då de har sitt dagliga arbete att sköta. Om mer tid eller belöning i form av forskningsanslag ges, kan akademiska experter lägga ner fler resurser på att skriva välformulerade remissvar.

För att akademiska experter ska vilja bidra med remissvar, ska de vara intresserade av ämnet samt anse att de har tillräckligt mycket tid att avsätta för arbetet. Därmed är det inte omfånget på utredningen som är avgörande om en akademisk expert skriver ett remissvar.

Uppmuntran är en faktor som skulle kunna få akademiska experter mer engagerade, dock upplever de akademiska experterna att de får för lite uppmuntran till att bidra i normbildningsprocessen. En anledning till att staten inte uppmuntrar akademiska experter att forska inom ett specifikt område, som sedan ska utredas, är att forskningen kan bli färgad av statens önskemål och emellertid bli alltför politisk.

Aktörer i utredningsgrupper får större genomslagskraft i sin argumentation om de har auktoritet. Om aktören företräder en bakomliggande organisation har denne redan en bred plattform, genom att höras och synas kan denne då färga utredningen och dess resultat. Akademiska experter kan engagera sig mer om de har en bred plattform att stå på.

En faktor som engagerar akademiska experter är att de känner att de kan påverka utredningen. Deras forskningsrapporter kan dock ta längre tid att beakta eftersom de ofta lyfter fram nya

synsätt som måste bearbetas för att se om de fungerar i praktiken. Det är dock normbildarnas beslut att välja vilka remissvar och rapporter de vill beakta. Vi har kommit fram till att utredningsgruppen beaktar alla rapporter av betydelse, oavsett vilken aktör som författat dem. Akademiska experter finner sällan att deras forskningsrapporter och remissvar beaktas av utredningsgruppen, detta beror på att utredningsgruppen inte uttalar sig om huruvida de har gjort det eller inte. En annan anledning kan vara att akademiska experter inte är tillräckligt insatta i normbildningsprocessen.

6.1.4 Övriga slutsatser

Ett likadant resultat i SOU 2008:80 skulle ha uppvisats ifall fler akademiska experter hade bidragit direkt eller indirekt i utredningen, då den redan från början var styrd av direktiven.

Vi har även kommit fram till att fler akademiska experter i SOU 2008:80 skulle bidra till en mer oberoende utredning, eftersom de inte behöver ta hänsyn till någon bakomliggande organisation till skillnad från många andra aktörer som representerar en organisation och dess medlemmars åsikter.

Vi hade gärna sett att utredningen hade förskjutits ett par år, så att empirisk forskning hade hunnit bli färdigställd eller att det hade forskats inom området innan utredningen påbörjats. Detta hade gett större tyngd i utredningen och underlättat beslutsfattandet.

6.2 Fortsatt forskning

Ett flertal intressanta ämnesområden har framkommit under arbetets gång. Det skulle vara intressant att göra en internationell jämförelse av akademiska experters påverkan i normbildningsprocessen.

Tyskland präglas av stark akademisk kultur där akademiska experter har varit involverade i normbildningsprocessen sedan tidigt 1900-tal. Därmed skulle en studie rörande akademiska experters inverkan i Tyskland vara intressant att genomföra.

Norge är ett av de länder som har infört frikoppling, att studera hur detta har präglat deras redovisning och beskattning är en annan intressant studie.

En liknande undersökning som vår skulle kunna göras på en annan av Statens Offentliga Utredningar, för att undersöka akademiska experters inflytande och sedan jämföra den med vår studie.

Hur ser praktikernas roll ut i normbildningsprocessen? En studie kan göras gällande praktikernas minoritetsintressen och hur detta påverkar processens slutgiltiga resultat. Anser praktikerna att deras inflytande är större än de akademiska experternas?

Det skulle vara intressant att studera ifall den begränsade empiriska forskningen i SOU 2008:80, beror på att det är svårt att forska inom sambandet mellan redovisning och beskattning då två institutioner kolliderar. Är det känsligt att inkräkta på andra institutioners ämnesområden?

Hur mycket påverkas Sverige av globaliseringen och omvärldens syn på frikoppling? Är det viktigt att Sverige har liknande redovisningssystem som de länder de bedriver handel med?

Hur går det till då personer ska utses till utredningsgrupperna? Vilka kriterier grundar staten sina beslut på och vem väljs?

Källförteckning

Publicerade källor

Artsberg, Kristina (1996) ”The link between commercial accounting and tax accounting in Sweden” *The European Accounting Review,* Volym 5, 1996, s. 795-814

Artsberg, Kristina (2005) *Redovisningsteori- policy och -praxis*, Liber Ekonomi, upplaga 2:1

Artsberg, Kristina (2008) ”A tax administration’s choice of accounting principles” *Lund Institute of Economic Research Working Paper Series*, Volym 8, 2008

Beskattningstidpunkten för näringsverksamhet SOU 2008:80

Bryman, Alan, Bell, Emma (2005) *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, Liber Ekonomi, Upplaga 1:1

George, Nashwa (2004) ”The Participation of Academics in the Standard-Setting Process of the Financial Accounting Standards Board” *Journal of Business and Economic Studies*, Volym 10, 2004

Halvorsen, Knut (1992) *Samhällsvetenskaplig metod*, Studentlitteratur

Jacobsen, Dag Ingvar (2002) *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, Studentlitteratur

Jonas, Gregory, Young, Stephen (1998) ”Bridging the Gap:Who Can Bring a User Focus to Business Reporting?”, *Accounting Horizons*, Volym 12, 1998, s. 154-159

Jönsson, Sven (1985) *Eliten och normerna,* Bokförlaget Doxa AB

McLeay, Stuart, Ordelheide, Dieter, Young, Steven (2000) “Constituent lobbying and its impact on the development of Financial reporting regulations: evidence from Germany” *Accounting, Organizations and Society*, Volym 25, 2000, s. 79-98

Nilsson, Peter (2008) ”Sambandet mellan redovisning och beskattning avskaffas”, *SRF Konsulten*, Volym 6, 2008

Nilsson, Stellan (2005) *Redovisningens normer och normbildare*, Studentlitteratur, Upplaga 3

Power, Michael (1997) *Academics in the accounting policy process. England and Germany compared*, In Flower, John, Lefebvre, Chris (Red) *Comparative Studies in Accounting Regulation in Europe*, Kapitel 4, Leuven Acco, Upplaga 1

Schipper, Katherine (1994) “Academic accounting research and the standard setting process”, *Accounting Horizons*, Volym 8, 1994, s. 61

Tandy, Paulette R, Wilburn, Nancy (1996) ”The academic community’s participation in standard settin: Submission of comment letters on SFAS nos. 1-117”, *Accounting Horizons*, Volym 10, 1996, s. 92-111

Tidström, Göran, Hesselman, Anna (1991) ”Beskattningen - Ska den utgå från god redovisningssed?”, *Balans*, Volym 6-7, 1991

Zambon, Stefano (1992) “Accounting theory and accounting practise as loosely coupled markets: an Italian perspective” *Paper presented at the E.I.A.S.M. workshop on the relationship between accounting research and accounting pratice*

”229: Betänkande om sambandet mellan redovisning och beskattning”, FAR SRS INFO, Volym 10, 2008

Elektroniska källor

Finansdepartementet (2008) ”Utredningen om sambandet mellan redovisning och beskattning” Pressmeddelande 17 september 2008, [www]. Hämtat från: URL www.regeringen.se/sb/d/10044/a/111260 [2008-11-05]

Nationalencyklopedin (2008) ”Nils Västhagen” [www]. Hämtat från: URL www.ne.se/artikel/347646 [2008-11-11]

Nationalencyklopedin (2008) ”Normgivning” [www]. Hämtat från: URL www.ne.se/artikel/271509 [2009-01-08]

Sveriges Riksdag (2008) ”Från förslag till lag” [www]. Hämtat från: URL www.riksdagen.se/templates/PageWFrame____4251.aspx [2008-01-08]

Appendix

Bilaga 1 – Tillfrågade intervjupersoner

Anders Bengtsson

Jan Bjuvberg

Kent Björkdahl

Rolf Bohlin

Bertil Gandemo

Lars-Göran Gäfvert

Axel Hilling

Sven-Erik Johansson

Birgitta Jönsson-Lundmark

Sten Jönsson

Jan Kjellgren

Lars Möller

Peter Nilsson

Sven-Arne Nilsson

Claes Norberg

Walter Schuster

Jan Södersten

Per Thorell

Bertil Wiman

Jesper Öberg

Bilaga 2 – Utredningsgruppen i SOU 2008:80

Förteckning över sakkunniga, experter och sekreterare vilka har deltagit i arbetet med slutbetänkandet[62]

Sakkunniga	Fr.o.m[63]	T.o.m[64]
F.d. regeringsrådet Bodil Hulgaard		
Professorn Jan Södersten	2005-09-19	2006-03-19
Professorn Bertil Wiman	2005-10-10	
Experter		
Rättslige experten Tommy Andersson		
Redovisningsexperten Åsa Andersson		
Jur. kand. Karin Berggren		
Förbundsordföranden Mikael Carlsson		
Departementsrådet Per Carlsson		
Senior rådgivaren Mikael Holmberg		
Direktören Anders Hultqvist		2006-06-06
Auktoriserade revisorn Lennart Iredahl		
Ämnesrådet Gabriella Johansson		2007-05-06
Ämnesrådet Marie Jönsson		2006-03-19
Kanslirådet Bo Lindén		
Departementsrådet Tobias Lindhe		2005-09-04
Skattejuristen Ingrid Melbi		
Skattejuristen Peter Nilsson		
Kanslichefen Gunvor Pautsch		
Ämnesrådet Stefan Pärlhem		2008-04-30
Skattejuristen Ulla Werkell		
Departementssekreteraren Pär Holmberg	2005-09-05	2006-08-16
Ämnesrådet Kjell Olsson	2006-03-20	
Kammarrättsassessorn Magdalena Wetterfors	2006-03-20	2007-09-16
Civilekonomen Carl-Gustaf Burén	2006-08-17	2006-12-14
Departementssekreteraren Anna Brink	2006-08-17	2007-01-28
Skatteexperten Richard Hellenius	2006-12-15	
Kanslirådet Peter Brose	2007-01-29	
Ämnessakkunnige Lena Hjort af Ornäs	2007-03-05	2008-01-27
Departementssekreteraren Jenny Tiger	2007-05-07	
Departementssekreteraren Niklas Lindeberg	2007-09-17	
Departementssekreteraren Robert Wälikangas	2008-01-28	

[62] SOU 2008:80
[63] Om det inte anges något datum var personen förordnad när arbetet med slutbetänkandet påbörjades
[64] Om det inte anges något datum har personen varit förordnad t.o.m. den dag då slutbetänkandet lämnas

Sekreterare

	Fr.o.m.[65]	T.o.m.[66]
Kanslirådet Rolf Bohlin		2006-08-31
Kammarrättsrådet Anders Bengtsson		
Skattehandläggaren Lars Möller	2006-09-01	
Kammarrättsassessorn Ewa Mårdberg	2007-01-01	2007-01-31
Rättslige experten Mary-Anne Carlsson	2007-03-01	

[65] Om det inte anges något datum var personen förordnad när arbetet med slutbetänkandet påbörjades
[66] Om det inte anges något datum har personen varit förordnad t.o.m. den dag då slutbetänkandet lämnas

Bilaga 3 – Intervjuformulär till utredningsgruppen

1. Berätta kort om din akademiska bakgrund samt position i utredningen.

2. I vilken utsträckning beaktar normbildare akademiska experters forskningsrapporter och andra uttalanden som är empiriskt grundande?

2a. Om svar mycket:
Hur kommer det sig då att så få akademiska experter är involverade?

2b. Om svar mindre:
Vad beror detta på?

3. Finns det någon aktör i normbildningsprocessen som har större inflytande än andra?

3a. På vilket sätt ger det sig tillkänna?

4. Skulle du vilja se ett större deltagande från akademiska experter i normbildningsprocessen? Varför?

5. När professorer lämnar remissvar, är dessa utformade på ett klart och tydligt sätt så att utredningsgruppen förstår?

Frågor som rör SOU 2008:80

6. Om fler inlägg hade gjorts från akademiska experter tror du att utredningen hade blivit annorlunda det vill säga kan akademiska experter påverka i stor grad?

7. I SOU 2008:80 är det enbart två professorer som har varit delaktiga i utredningen och endast tre universitet som sitter med som remissinstanser. Vad kan det bero på att det är så få professorer med i utredningen?

8. Hur uppfattar ni i utredningsgruppen professorernas roll i utredningen?

9. Är antalet professorer i SOU 2008:80 tillräckligt för att förslagen i utredningen ska kunna grundas på politiskt oberoende argument?

10. Varför valdes just de akademiska experter som är med i utredningen?

Bilaga 4 – Intervjuformulär till akademiska experter

1. Inledning

1.1 Berätta kort om din akademiska bakgrund?

1.2 Hur har du bidragit till debatten om sambandet mellan redovisning och beskattning?
På vilket sätt?

1.3 Hur har du bidragit med empirisk forskning om sambandet mellan redovisning och beskattning?

2. Frågor angående akademiska experters påverkan och medverkan i normbildningsprocessen

2.1. Under din tid som akademisk expert har du varit delaktig i någon av statens offentliga utredningar?

2.1.a Om svar ja:
Inom vilket område var du delaktig?
På vilket sätt var du delaktig/bidrog du med något speciellt?
Beaktade utredarna de som du bidrog med?
Var andra akademiska experter också involverade?

2.1.b Om svar nej:
Hur kommer det sig att du inte har deltagit i någon offentlig utredning?
Har du aldrig haft möjlighet att delta?
Har du aldrig blivit tillfrågad om att delta?
Om du skulle få en förfrågan skulle du då deltaga? Varför?
Vad skulle motivera dig till att involveras i normbildningsprocessen?
Skulle du kunna tänka dig att involvera dig i normbildningsprocessen på eget initiativ?

Skulle du kunna tänka dig att involvera dig i normbildningsprocessen även om det vore ideellt arbete?

2.2 I vilken utsträckning beaktar normbildare akademiska experters forskningsrapporter och andra uttalanden som är empiriskt grundande?

2.2.a Om svar mycket:
Hur kommer det sig då att så få akademiska experter är involverade?

2.2.b Om svar mindre:
Vad beror detta på?

2.3 Skulle du vilja se ett större deltagande från akademiska experter i normbildningsprocessen? Varför?

2.4 Anser du som akademisk expert att ni får tillräckligt med uppmuntran från statens offentliga utredningar att forska inom vissa områden exempelvis SOU 2008:80?

2.5 När akademiska experter lämnar remissvar, är dessa utformade på ett klart och tydligt sätt så att utredningsgruppen förstår?

3. Frågor som rör SOU 2008:80

3.1 Finns det tillräckligt mycket tillgänglig empirisk data som är användbar för att du ska kunna medverka i normbildningsprocessen av SOU 2008:80? Är informationen lättillgänglig?

3.1.a Om svar ja
Hur kommer det sig då att du inte har involverat dig?

3.1.b Om svar nej
Hur kan informationen göras mer lättillgänglig?

3.3 I tidigare studier ansåg flera experter att det fanns övervägande nackdelar med en frikoppling. I SOU 2008:80 är det huvudsakliga förslaget att en frikoppling ska genomföras. Hur ställer du dig till det?

3.3.1 Om fler inlägg hade gjorts från akademiska experter tror du att utredningen hade blivit annorlunda det vill säga kan akademiska experter påverka i stor grad?

3.4 I SOU 2008:80 är det enbart två akademiska experter som har varit delaktiga i utredningen och endast tre universitet som sitter med som remissinstanser. Vad kan det bero på att det är så få experter med i utredningen?

3.4.1 Är detta antal tillräckligt för att förslagen i SOU 2008:80 ska kunna grundas på politiskt oberoende argument?